

Saksutredning

Arkivreferanse: 2023/1659-1

Saksbehandler: **Øyvind Engen**

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
2023/7	20.10.2023	Ungdomsrådet
2023/7	07.12.2023	Eldrerådet Kommunalt råd for mennesker med funksjonsnedsettelse
2023/11	29.11.2023	Livsløpsutvalget
2023/21	29.11.2023	Forvaltningsutvalget
2023/66	30.11.2023	Formannskapet
2023/1	30.11.2023	Administrasjonsutvalget
2023/77	14.12.2023	Kommunestyret
2023/3	30.11.2023	Arbeidsmiljøutvalget

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027

Bakgrunn

Kommunen skal hvert år fatte vedtak om en fireårig økonomiplan for drift og investering, samt årsbudsjett for kommende driftsår, jf. kommunelovens § 14-4.

Kommunelovens § 14-4. *Økonomiplan og årsbudsjett:*

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

Kommuneregnskapet består av to deler, investeringsregnskapet og driftsregnskapet. Disse to henger sammen ved at utgifter til lån, i form av renter og avdrag, som tas opp i investeringsregnskapet blir en kostnad i driftsregnskapet. Investering påvirker dermed driften. Både investeringsbudsjettet og driftsbudsjettet skal være i balanse. For driftsbudsjettet medfører det at inntektene må være lik eller større enn utgiftene. Investeringsbudsjettet er i balanse når investeringsprosjekt er finansiert gjennom låneopptak eller bruk av egne midler (fond).

Kommuneloven setter krav om at det skal utarbeides finansielle måltall som skal være retningsgivende for budsjett og økonomiplanarbeidet. De skal bidra til at den økonomiske situasjonen styrkes og sikre at kommunen har økonomisk handlingsrom framover I økonomireglementet er det vedtatt at kravene til de finansielle måltallene skal vedtas hvert år sammen med økonomiplan og budsjett.

Lesja kommune har benyttet finansielle måltall siden 2015 og måltallene har fokus på.

- Årlig driftsresultat (netto driftsresultat)
- Frie økonomiske reserver (disposisjonsfond)
- Rente og avdragsbelastning
- Lånegjeld.

Årlig driftsresultat:

Økonomisk handlingsrom skapes først og fremst gjennom årlige driftsoverskudd.

Driftsoverskudd kan avsettes som reserve, inngå som egenfinansiering av investeringer eller brukes til nye tiltak. Det er en stor utfordring å holde driftsutgiftene nede på et nivå som står i forhold til de inntektene kommunen har.

Statsforvalteren anbefaler et netto driftsresultat på 1,75 % av brutto inntekter. Lesja kommune hadde inntil 2022 en målsetting om 3 % pga kraftinntekter og bruk av disp fond i investering. Fra budsjettåret 2023 er målsettingen 1,75 %. Kommunedirektøren innstiller at vi fortsetter med å bruke 5 millioner fra disposisjonsfondet årlig på investering i økonomiplanperioden. Dette vil medføre at disposisjonsfondet reduseres i planperioden, men samtidig holdes låneopptaket nede.

Handlingsregel nr. 1: Netto driftsresultat skal utgjøre 1,75 % av brutto driftsinntekter årlig i økonomiplanperioden

Frie økonomiske reserver:

Kommunens økonomiske soliditet og evne til å takle uforutsette hendelser vil i stor grad avhenge av de frie økonomiske reserver som kommunen har til rådighet. Slike reserver er i hovedsak definert som disposisjonsfond. Disposisjonsfond er midler som kommunen fritt kan disponere både til drifts- og investeringsformål. Anbefaling fra Statsforvalteren er 10 % for å ha en god fondsbeholdning. Det vil være helt avgjørende for kommunens handlefrihet og likviditet å ha en solid beholdning av frie fond. Kommunen har høy lånegjeld og er sårbar ved en renteoppgang. I tillegg bruker vi 5 millioner kr årlig fra disposisjonsfond som finansiering av investeringer.

Handlingsregel nr. 2: Disposisjonsfond skal utgjøre minimum 10 % av brutto driftsinntekter.

Rente og avdragsbelastning:

I norske kommuner finansieres investeringer normalt ved låneopptak. Lånegjeld medfører renteutgifter og avdrag som belastes driftsregnskapet. Dersom investeringen ikke gir reduksjon av driftskostnader eller økte inntekter vil økte rente og avdragsutgifter medføre at nivået på tjenestene må reduseres. Rente og avdragsutgiftene bør ikke overstige 3 % av driftsinntektene. Måltallet viser hvor mye gjelda belaster driften. Med økende rente og låneopptak vil det ikke være mulig i økonomiplanperioden å klare målsettingen om 3 %.

Kommunedirektøren innstiller derfor på en dobling til 6 %.

Handlingsregel nr. 3: Rente og avdragsbelastningen skal ikke overstige 6 % av brutto driftsinntekter.

Lånegjeld:

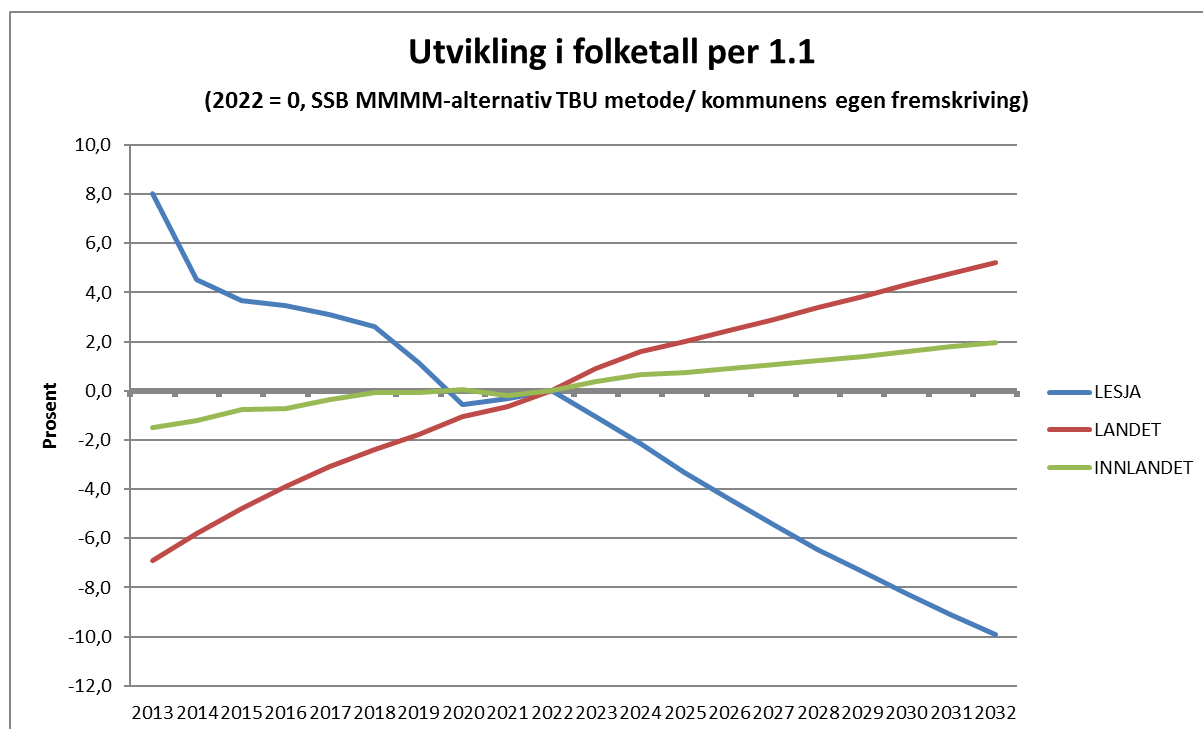
Høy lånegjeld vil gjøre kommunen økonomisk sårbar. Spesielt ovenfor renteøkninger. Selv om det brukes virkemidler som rentebinding, for å redusere renterisiko, vil betjening av lån legge beslag på betydelige midler i driftsbudsjettet og dermed redusere kommunens tjenestenivå.

Statsforvalteren anbefaler et måltall på maksimalt 70 % av brutto driftsinntekter. I vedtatt investeringsbudsjett øker kommunens netto lånegjeld fra 82 % til 139 % i planperioden.

Kommunedirektøren innstiller på en offensiv målsetting om at kommunen raskest mulig må komme seg ned på et nivå hvor gjelda ikke utgjør mere en 110 % av brutto driftsinntekter. Dette vil medføre stans i nesten all investeringsaktivitet etter planperioden. Handlingsregel nr 4: Netto lånegjeld skal utgjøre maksimalt 110 % av brutto driftsinntekter.

Demografi

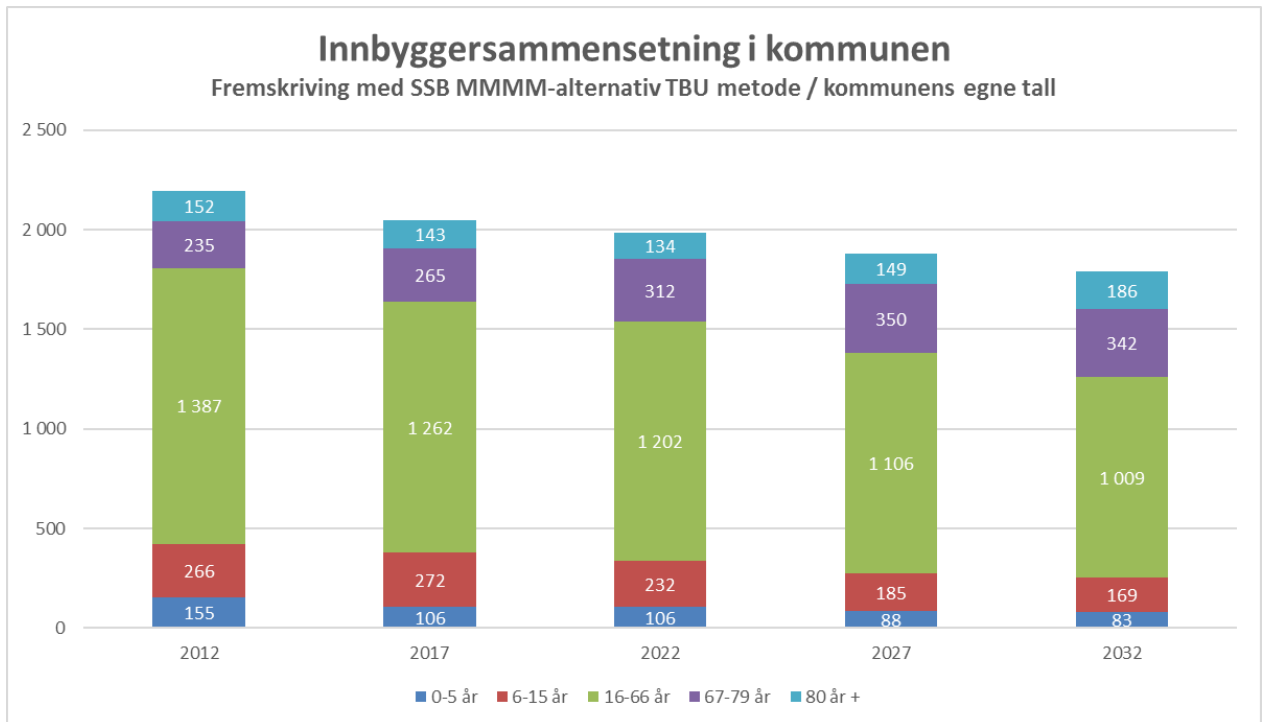
Inntektssystemet til kommunen avhenger av antall innbyggere og sammensetningen av dem. Modellen under viser SSB sin forventa befolkningsutvikling tom 2032. Modellen er a jour pr juli 2022.

SSB sine framskrivninger viser en forventa vekst i Norge på over 4 % fram til 2032. For Lesja forventes det en reduksjon på 4 % i planperioden og 10 % fram mot 2032.

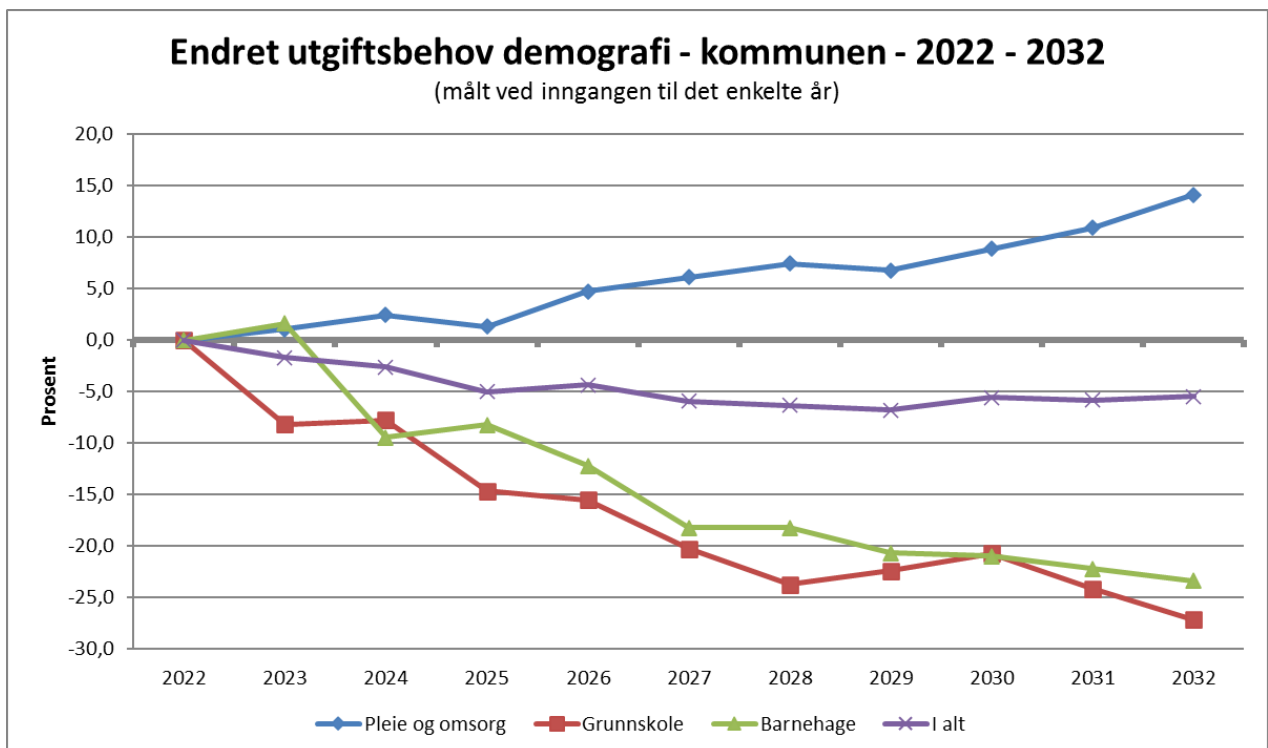
Utviklingen i folketallet vil medføre reduksjoner i Lesja kommune sine overføringer fra Staten i økonomiplanperioden og videre framover.

Sammensetning av innbyggerne gir oss også en god indikasjon på hvilke områder, innenfor kommunal tjenesteyting, vi må styrke og hvilke områder vi må redusere. Lesja kommune må ligge i forkant og gjennomføre tilpasninger av drifta slik at vi er forberedt når endringene kommer.

Som figurene ovenfor viser forventes det endringer i befolknings sammensetningen i planperioden.

Barn og yrkesaktive reduseres mens gruppen pensjonister og eldre øker. Trendene er tydelige, og dette må gjenspeiles i kommunens organisering og langtidsplanlegging.

Forventa endringer i utgiftsbehov sier noe om hvordan kommunen bør prioritere framover. Vi kan ikke over tid opprettholde en organisasjon og et tjenestetilbud som er tilpassa et høyere innbyggertall og en annen befolknings sammensetning. Bedriftsøkonomisk vil man si at produksjonen må tilpasses etterspørsel.

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendring

(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)

Endring utgiftsbehov per 1.	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM LESJA
2023	696	-2 988	304	-185	6	-311	-2 478
2024	944	157	-2 101	-183	-25	-116	-1 325
2025	-754	-2 516	229	-157	-42	-238	-3 478
2026	2 265	-315	-752	-88	-29	-114	968
2027	916	-1 730	-1 147	-96	-63	-201	-2 320
2028	918	-1 258	0	-99	-42	-128	-610
2029	-469	472	-459	-193	-5	-27	-681
2030	1 408	629	-64	-95	-61	-54	1 765
2031	1 379	-1 258	-229	-107	-30	-118	-364
2032	2 138	-1 101	-229	-129	3	-109	572
Sum 2023-2032	9 442	-9 907	-4 448	-1 333	-290	-1 416	-7 951

I planperioden (2024-2027) reduseres forventa utgiftsbehov med 5,2 millioner. Det er innenfor området oppvekst de vesentligste endringene kommer.

Kommunen sin oppgave er å levere gode tjenester, legge til rette for bærekraftig tjenestenivå og stimulere til aktivitet innenfor gitte økonomiske rammer. Vi må ha fokus på å videreføre næringsarbeidet, finne tiltak som kan snu befolkningsutviklingen og gjennom gode prosesser, tilpasse tjenestene til endringene i befolkningssammensetningen. Lesja kommune mottar betydelige inntekter i form av konsesjonsavgift. Disse inntektene er øremerka næringsutvikling. Ved en planmessig og spiss bruk av disse midlene har man et betydelig potensial innenfor næringsarbeid og befolkningsutvikling.

Vurdering

Økonomiplan 2024-2027.

Økonomiplan 2024-2027 viser en oversikt over årlige driftsinntekter og utgifter i perioden. Oversikten omfatter hele kommunens virksomhet.

Lønnsom drift vil være forutsetning for å skape vekst og utvikling i Lesja kommune. Uten økonomisk handlingsrom vil nødvendige prosjekt bli utsatt og mulighet for utvikling redusert. Planen er utarbeida med følgende forutsetninger.

Befolkning

Befolkningsnedgangen fortsetter. Siden år 2000 er antall innbyggere i Lesja redusert med 334 personer. Reduksjonen kan variere. I 2020 fikk vi en vekst på 5 personer og i 2021 på 6 personer, i 2022 fikk vi en reduksjon på 20 til tross for bosetting av flyktninger. Hittil i år har vi en vekst på 18. Snittet de siste 20 år er en reduksjon på 17 personer årlig så trenden er tydelig.

Å bremse eller helst snu denne utviklingen er sannsynligvis den viktigste utfordringen vi har. I planen benytter vi tallene fra SSB som viser en forventa reduksjon på 16 personer pr år.

Lønns- og prisvekst

Økonomiplanen opererer med faste 2024-kroner i hele 4-års perioden. For lønn er prognose fra SSB og KS lagt til grunn med 5,1 %. For utgiftspostene i budsjettet er prognose for vekst i statsbudsjettet lagt til grunn. Denne prognosen tilsier en prisvekst på 4 %.

Pensjonskostnader

I 2023 ble sats for KLP (arbeidsgivers andel) i gjennomsnitt økt fra 15,1 til 23,2 % etter beregninger fra KLP. Prognosene nå tilsier en økning på 2 % i planperioden. Endelig kostnad avhenger både av lønnsoppgjør, pensjonsoppgjør og selskapets avkastning i finansmarkedet. KLP sitt anslag på premieavvik i planperioden varierer. I 2024 er netto

inntektene fra premieavviket 8 millioner. I resten av økonomiplanperioden øker denne med ca 1 million pr år. Sterk lønnsvekst og lav avkastning i finansmarkedet tilsier økte pensjonskostnader for kommunesektoren framover. I 2024 har vi benytta 22 %.

Renteutvikling

Det er lagt til markedets renteprognose i planperioden. For 2024 tom 2027 priser markedet inn en rentebane fra 5,3 % til 4,3 %.

Endringer i frie inntekter og estimert kostnadsvekst.

	2023 revidert	2024	2025	2 026	2 027
Befolkning 01.07.2X	1 978	1 984	1 968	1 952	1 936
Lønn & prisvekst	5,2 %	4,6 %	4,6 %	4,6 %	4,6 %
Pensjon	23,0 %	21,0 %	21,0 %	21,0 %	21,0 %
Netto driftsresultat	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %
Frie inntekter					
Skatt inkl naturressursskatt	56 040 000	59 766 000	59 612 000	59 416 000	59 326 000
Eiendomsskatt	10 950 000	16 600 000	20 900 000	20 900 000	20 900 000
Rammetilskudd	109 450 000	116 426 000	114 535 000	113 832 000	113 618 000
Utbytte Eidefoss/Eidsiva	7 000 000	8 000 000	10 000 000	12 000 000	14 000 000
Kraftsalg	17 661 000	20 300 000	12 180 000	13 390 000	12 992 000
Sum frie inntekter	201 101 000	221 092 000	217 227 000	219 538 000	220 836 000
Netto driftsresultat budsjett	4 700 000	5 300 000	5 300 000	5 300 000	5 300 000
Lønn og utgiftsvekst	-17 000 000	-13 000 000	-10 000 000	-10 000 000	-10 000 000
Årlig endring i lånekostnad uten VA	-1 610 000	-1 380 000	-980 000	-146 000	-110 000
Innsparing mot målet om netto driftsresultat	0	8 078 000	-14 845 000	-7 835 000	-8 812 000

Tabellen over viser hvordan den årlige endringen i frie inntekter og estimert kostnadsvekst vil påvirke drifta. Tabellen er benytta over flere år i økonomiplanarbeidet. Kostnadsveksten er estimert. Det forutsettes en reduksjon i 2024, sammenligna med 2023. For resten av planperioden forventes det en utflating og normalisering. I modellen er det kun budsjettet med endringer på gjeld og renter utenom VA (selvkost). Endringer innenfor VA forutsettes finansiert via gebyrinntektene, men det er en risiko for at Lesja kommune må forskuttere kostnader pga tidsforskyvning innenfor selvkostregnskapet.

For 2024 viser modellen at vi havner noenlunde i balanse, men rente- og kostnadsvekst sammen med reduserte inntekter skaper behov for tiltak i planperioden. Til tross for økte inntekter fra eiendomsskatt og utbytte må det gjennomføres betydelige kutt i planperioden for å komme i balanse i perioden 2025-2027 når vi hensyntar kostnadsveksten.

Kostnadsveksten overstiger inntektsveksten og vi er avhengig av å få på plass tiltak som senker kommunens kostnadsnivå.

I 2024 vil økt eiendomsskatt og en svært god pris på konsesjonskrafta medføre at budsjettet, med de forutsetninger som foreligger nå, kommer ut i balanse.

Økonomiplan med kommentarer:

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
<i>Driftsinntekter</i>						
1 Rammetilskudd	103 218	108 140	116 426	114 535	113 832	113 618
2 Inntekts- og formuesskatt	61 565	54 883	59 766	59 612	59 416	59 326
3 Eiendomsskatt	7 124	10 950	16 545	20 830	20 830	20 830
4 Andre skatteinntekter	7 660	7 600	7 600	7 600	7 600	7 600
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	247	200	200	200	200	200
6 Overføringer og tilskudd fra andre	49 576	38 600	40 516	40 131	40 131	40 131
7 Brukerbetalinger	7 932	7 699	8 182	8 182	8 182	8 182
8 Salgs- og leieinntekter	46 402	54 644	58 198	50 078	51 288	50 890
9 Sum driftsinntekter	283 724	282 716	307 433	301 168	301 479	300 777
<i>Driftsutgifter</i>						
10 Lønnsutgifter	149 073	148 429	159 977	159 977	159 977	159 977
11 Sosiale utgifter	33 720	26 144	34 132	34 132	34 132	34 132
12 Kjøp av varer og tjenester	63 012	65 882	67 911	67 911	67 911	67 911
13 Overføringer og tilskudd til andre	25 502	24 974	22 167	22 167	22 167	22 167
14 Avskrivninger	17 846	19 500	21 000	21 000	21 000	21 000
15 Sum driftsutgifter	289 153	284 929	305 186	305 186	305 186	305 186
16 Brutto driftsresultat	-5 429	-2 214	2 246	-4 019	-3 708	-4 410

I økonomiplanen forutsetter man 2024 nivå i hele planperioden. Dvs man innarbeider ikke forventa lønns- og prisvekst.

Skatt og rammetilskudd får en økning i 2024. Utover i planperioden forventes en svak reduksjon. Reduksjonen på disse områdene skyldes nedgangen og endringer i befolkningssammensetningen.

Det foreslås å øke eiendomsskatten med 1 ‰ per år i 2024 og 2025. Den generelle skattesatsen vil da være 7 ‰ og bolig og fritidsbolig vil være oppe på 4 ‰ i 2025.

Kraftprisen har variert voldsomt i 2023 og markedet er ustabil. Krafta for 2024 er solgt for 50 øre/kwh. I resten av planperioden er det lagt inn 30 øre 2025, 33 øre 2026 og 32 øre 2027 etter anbefaling/analyser utført av vår kraftforvalter Mørekraft AS.

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
<i>Finansinntekter</i>						
17 Renteinntekter	2 728	1 456	4 590	2 090	2 390	2 590
18 Utbytter	6 258	7 000	8 000	10 000	12 000	14 000
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
20 Renteutgifter	5 758	9 500	12 552	13 482	18 910	18 134
21 Avdrag på lån	9 621	10 000	11 000	12 000	16 705	17 000
22 Netto finansutgifter	-6 393	-11 044	-10 962	-13 392	-21 225	-18 544
23 Motpost avskrivninger	17 846	19 500	21 000	21 000	21 000	21 000
24 Netto driftsresultat	6 024	6 242	12 284	3 589	-3 933	-1 954

Finans endres også betydelig i planperioden. Eidefoss signaliserer økt utbytte utover i planperioden totalt 5 mill. I tillegg forventes det økte renteinntekter fra bankinnskudd og lån til Eidefoss. Dette er med på å redusere effekten av økte renteutgifter og avdrag. Utover i perioden reduseres inntektene pga investeringer. Styringsrenta er Norges bank sitt viktigste instrument mot inflasjonen. Markedsrenta ligger nå over 5 %. Den forventes å ligge på dette nivået i 2024 før vi får en liten reduksjon til 4,3 % i slutten av planperioden. Rente og avdragsutgiftene i 2024 øker dermed med 8,2 millioner sammenligna med 2022 regnskapet. Utover i perioden øker de i takt med investeringene.

Budsjettet for 2024 gir ett netto driftsresultat på 4 % men videre i planperioden, til tross for økt eiendomsskatt, er det utfordrende. For å klare målsetting om 1,75 % som tilsvarer et netto driftsresultat på 5,4 millioner må det gjennomføres kostnadsreducerende tiltak tilsvarende 1,8 millioner i 2025 og 9,3 millioner i 2026. Kostnadsreduksjoner i denne

størrelsesorden er krevende for tjenestemottagere og kommunen. Skal man lykkes med slike prosesser er man avhengig av at alle deltar. Politikerne må definere retning, målsetting og en tydelig bestilling for prosessen. Administrasjonen utarbeider forslag til tiltak, med konsekvensutredning som legges fram til politisk behandling. Både struktur, stillinger og tjenestenivå bør være temaer i en slik bestilling.

Med bakgrunn i forventa demografiutvikling foreslår derfor Kommunedirektøren følgende endringer i rammer for økonomiplanperioden for å oppnå målsettingen om 1,75 % netto driftsresultat.

Kommunestyret tar endelig stilling til tiltakene ifb med behandling av økonomiplan i juni og budsjett 2025 i desember.

	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
24 Netto driftsresultat	12 284	3 589	-3 933	-1 954
Målsetting om 1,75 % netto driftsresultat	5 400	5 400	5 400	5 400
Avvik (medfører innsparinger eller økte inntekte	6 884	-1 811	-9 333	-7 354
<i>Endringer i rammer sektorene</i>				
Helse			-1 500	
Teknisk			-2 500	
Oppvekst		-1 811	-2 000	
Plan, næring, landbruk og administrasjon			-1 522	
Endringer rammer året før			-1 811	-9 333
Sum reduksjon rammer		-1 811	-9 333	0
Netto driftsresultat etter reduserte rammer		5 400	5 400	7 379

Det forutsettes at tiltakene som gjennomføres får effekt i hele planperioden.

Forslaget til framlagt økonomiplan gir følgende resultater ift til de finansielle måltallene.

Finansielle måltall	2024	2025	2026	2027
Netto driftsresultat	4,0 %	1,8 %	1,8 %	2,5 %
Disposisjonsfond (endring i kr)	19 %	19 %	15 %	13 %
Rente og avdragsbelastning	3,7 %	5,3 %	8,5 %	8,3 %
Netto lånegjeld	86,8 %	142,9 %	139,9 %	141,1 %

I forhold til de finansielle måltallene vil kun netto driftsresultat være innenfor målsetningene.

Investering 2024-2027

Investeringsplan 2024-2027

Investeringar	Prosjekt	2024	2025	2026	2027
Regiondata/utstyr	0146	kr 190 000	kr 215 000	kr 130 000	kr 130 000
Brannsikr./utbedring kommunale bygg	0173	kr 5 500 000	kr 4 500 000	kr 3 200 000	kr 1 500 000
Oppgradering av bygninger/ENØK/IT	0286	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000
Prosjektering / renoveringsvømmehall	0333	kr 11 000 000			
Oppmålingsutstyr	0307	kr 400 000			
Digitalt kartverk	0029	kr 250 000	kr 150 000	kr 150 000	kr 250 000
Bredbåndsutbygging	0283	kr 1 290 000	kr 1 300 000	kr 1 100 000	kr 1 000 000
Lesja sentrum	0258	?	kr 1 500 000		
Oppgradering vei	0234	kr 1 250 000	kr 3 250 000	kr 2 250 000	kr 1 000 000
Bjorlivegen	0314		kr 8 000 000		
Trafikksikkerhetsiltak	0228	kr 100 000	kr 100 000	kr 100 000	kr 100 000
Dagsturhytte Rånåkkollen inkl. sti	0321	kr 200 000			
Blåsenborg og gangveg	0336	kr -			kr 2 500 000
Ladestasjon elbiler	0337	kr 400 000			
Utstyr til fysioterapi	0338	kr 350 000			
Gangveg Lesjaskog- Bjorli	0339	kr 1 400 000			
Oppgraderinger PC-er	0340	kr 1 000 000	kr 1 000 000		
Oppgradering senger sjukeheimen	0341	kr 300 000	kr 300 000	kr 300 000	
Investeringsbeløp		kr 25 130 000	kr 21 815 000	kr 8 730 000	kr 7 980 000
Refusjoner	Kommentar	2024	2025	2026	2027
Disposisjonsfond		kr -5 000 000	kr -5 000 000	kr -5 000 000	kr -5 000 000
Ubundet investeringsfond					
Mva	Alle	kr -4 976 000	kr -4 333 000	kr -1 716 000	kr -1 546 000
Andel fond og refusjoner (ikke lån)		kr -9 976 000	kr -9 333 000	kr -6 716 000	kr -6 546 000
Lånebehov investeringer uten VARF		kr 15 154 000	kr 12 482 000	kr 2 014 000	kr 1 434 000
VARF		2024	2025	2026	2027
VA Hovedplan	0287	kr 1 400 000			
VA Høydebasseng HB2	0324		kr 14 950 000		
Sanering ledningsnett vann	0309	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000
Sanering ledningsnett avløp	0310	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000
Lesjaverk vannverk	0325	kr 1 000 000			kr 1 000 000
Ombygging Lesja og Bjorli RA					
Bytting av Pumpestasjoner	0303	kr 5 000 000			
Vannforsyning Bjorli	0317	kr 2 500 000			
Bjorli renseanlegg	0326	kr 1 000 000			kr 10 000 000
Vannforsyning Lesja	0327	kr 15 300 000	kr 100 000 000		
	0328	kr -	kr -	kr 400 000	kr 1 200 000
Avløp Bjorli	0329		kr 28 750 000		
Vann Bjorli	0343		kr 1 500 000		
Nye Pumpestasjoner Bjorli	0330		kr 5 750 000		
Bjorli miljøstasjon	0342				kr 3 000 000
Ny vannledning Bjorlia og Bjorliberget	0319			kr 2 300 000	
Joramo VV	0179	kr 1 100 000			
Lånebehov VARF		kr 29 300 000	kr 152 950 000	kr 4 700 000	kr 17 200 000
Justeringsavtaler MVA, Husbanken og KLP		2024	2025	2026	2027
Mva just.avtale VA, Thøring Utbyggings.	0292	kr 52 100	kr 52 100	kr 52 100	kr 52 100
Mva just.avtale Thøring & Aaheim AS	0304	kr 103 000	kr 103 000	kr 103 000	kr 103 000
Mva just.avtale VA, Pål Mølmen	0301	kr 52 700	kr 52 700	kr 52 700	kr 52 700
Mva just.avtale Thøring & Aaheim AS	0302	kr 122 000	kr 122 000	kr 122 000	kr 122 000
Mva just.avtale VA, Thøring Utbyggings.	0292	kr -57 900	kr -57 900	kr -57 900	kr -57 900
Mva just.avtale Thøring & Aaheim AS	0304	kr -114 700	kr -114 700	kr -114 700	kr -114 700
Mva just.avtale VA, Pål Mølmen	0301	kr -58 500	kr -58 500	kr -58 500	kr -58 500
Mva just.avtale Thøring & Aaheim AS	0302	kr -135 600	kr -135 600	kr -135 600	kr -135 600
Mva just.avtale, vei Søre Morken	0291	kr 14 800	kr 14 800	kr 14 800	kr 14 800
Mva just.avtale, vei Søre Morken	0291	kr -16 500	kr -16 500	kr -16 500	kr -16 500
Mva just.avtale, vei Søre Morken	0291	kr 16 500	kr 16 500	kr 16 500	kr 16 500
Avdrag Husbanken startlån		kr 400 000	kr 400 000	kr 400 000	kr 400 000
Innbetalinger startlån		kr -350 000	kr -350 000	kr -350 000	kr -350 000
Egenkapitalinnskudd KLP		kr 700 000	kr 700 000	kr 700 000	kr 700 000
Finansieringsbehov		kr 727 900	kr 727 900	kr 727 900	kr 785 800
Oppsummert		2024	2025	2026	2027
Samlet investeringer		kr 55 157 900	kr 175 492 900	kr 14 157 900	kr 25 965 800
Sal/refusjoner/fond		kr -9 976 000	kr -9 333 000	kr -6 716 000	kr -6 546 000
		kr 45 181 900	kr 166 159 900	kr 7 441 900	kr 19 419 800

Med bakgrunn i handlingsreglene jobber man for å holde investeringene nede på ett svært moderat nivå. Målsettingen er at låneopptaket, utenom VA, ikke overstiger avdragene slik at gjelda reduseres. Avdragene ligger på ca 10 millioner kr årlig. Det brukes også 5 000 000 kr årlig fra disposisjonsfondet til finansiering av investeringene. Dette forutsetter at vi over tid oppnår ett netto driftsresultat på 5 millioner slik at fondet ikke tømmes.

Framlagt investeringsbudsjett oppnår ikke denne målsettingen. Totalt ligger det inne investeringer for 270 millioner og låneopptak for 238 millioner i planperioden. Behovet er stort, og hver enkelt investering må vurderes nøye. Etter endt planperiode risikerer man å låse handlingsrommet for framtidige investeringer.

Kommentarer til utvalgte investeringsposter:

0173: Brannsikring kommunale bygg: Posten er avsatt til å gjennomføre brannforebyggende tiltak. Herredshuset i 2024 etter brannsjefens anbefalinger og kommunestyrets vedtak. (i ombyggings- prosjektet og konklusjoner i "Brann22".) Kommunestyresalen blir samtidig renoverert.

Det er nødvendig å øke bevilgningene til dette formålet med grunnlag i "brann2022" for samtlige funksjonsbygg. Tiltak etter branntilsyn gjennomført i 2023 for Eldressenter og Lesja sjukeheim har avdekket behov for bedre sikring av byggene mot brann. Det er avsatt midler til brannforebyggende tiltak på Eldressenter i investeringsbudsjettet i 2025.

Lesjatun må prioriteres deretter og forslag til bevilgning er lagt inn i økonomiplanen i 2026. Tidsramme og budsjettpostenes størrelse er noe usikker.

Ideelt sett skulle Eldressenter og Lesjatun vært oppgradert allerede i løpet av 2024. Vi avventer tilsynsrapport fra tilsynet ved Eldres senter og har signaler om at automatisk slokkeanlegg og nytt brann-alarmanlegg må på plass da Eldressenter i brannsammenheng betraktes som en institusjon og derav høyere risikoklasse. Branntetting og utskifting av dører i seksjoneringsvegger er gjennomført i 2023.

0286: Oppgradering av bygninger/enøk: Her er avsatt årlig beløp til oppgradering og enøktiltak i eksisterende bygningsmasse. Vedlikeholdsplan for kommunal bygningsmasse vil bli retningsgivende for disponeringen av disse midlene framover da vedlikeholdsbudsjettene ikke er økt og bygningsmassen konstant. Det er i denne planen enkelte elementer som vil gi energieffektiviseringsgevinst og som gir byggene en oppgradering i forhold til dagens standard.

0333: Renovering svømmehall Lesja: Bassenget blir renoverert med ny betong i bunn med ny duk som limes på sider og bunn. Ny membran rundt bassenget. Nytt bassengteknisk anlegg. Utskifting av vinduer og renovering av dusj-soner i to garderober. Temperaturen kan økes noe i vannet etter denne renoveringen, men vi kan ikke tilby varmtvannsbading med 34 grader i bassenget etter renoveringen.

Tilbygg med separat varmtvannsbasseng er ikke inkludert i tiltaket i fremlagt investeringsbudsjett. Varmtvannsalternativ (som tilfredsstiller krav til brukere av dette tilbudet) må bygges som et eget basseng, og eget bassengteknisk anlegg som forsyner bare dette bassenget. Dette kan løses i et påbygg østover på eksisterende bygg. Dette pga. at varmtvann krever så mye av tekniske anlegg, bygg og kjemikaliebruk at dette ikke er kostnadseffektivt i et kombinasjonsbasseng med større vannvolum. I tillegg blir økte driftskostnader og krav til bassengteknisk drift mer kostnadskreven ved økt vanntemperatur. (Energikostnader, kjemikaliekostnader og lønnskostnader til driftspersonell).

0258: Lesja sentrum: Vasshaugbakken og utbedring av veg i Sentrum.

0234: Oppgradering veg: her er foreslått: ferdigstille masseutskifting i Åsenvegen, Utbedring nedre del Slådalsvegen før LS2026. (utbedre vegen etter tidligere overvannsskader med

masseutskifting og drenering.) I tillegg fortsette utskifting av gatelys til led lyspærer. Asfaltering i boligområdene Joramo, Lesja, Lesjaskog. (2025-26-27),

0314: Bjorlivegen: Oppgradering av gangvegen i forbindelse med graving av VA-ledninger i denne traseen.

0228: Trafikksikkerhetstiltak: Her er avsatt 100000,- kr årlig. Det er ønskelig at handlingsdelen i Trafikksikkerhetsplanen oppdateres og at forebyggende arbeid kan prioriteres. Dette betinger godt tverrfaglig samarbeid.

0337 Ladestasjon elbiler: Her er avsatt midler i 2024 til elbilladestasjon i Lesja sentrum for reisende og kommunale biler.

VARF (vann, avløp, renovasjon og feiing):

0287: VA-hovedplan; Analyse eksisterende nett og plan for nye nett og sanering av ledningsnett i hele kommunen. Konsulentoppdrag og samarbeid med DIO.

0324: Høydebasseng HB2 Bjorli: Her er behov for økt kapasitet i forbindelse med utbygging av Bjorli sentralområde og økt utbygging for øvrig.

0309: Sanering ledningsnett vann; utskifting av ledningsstrek og utbedring av trykkøkninger etc. – samlepost.

0310: sanering ledningsnett avløp, Utbedring på ledningsnettet – oppgradering etter innlekkssøk.-samlepost.

0325: Lesjaverk vannverk: Ombygging Lesjaverk vannverk er utsatt fra 2023 til 2024. I 2027 planlegges nytt høgdebasseng for å sikre stor nok kapasitet til området.

0303: Ombygging av Lesja og Bjorli RA med forbehandlingsanlegg. Etablering av mekanisk rensetrinn før infiltrasjonsbassengene, for å kunne ta ut en del slam og avløpsløp samt uttak av akkrediterte innløpsprøver. Legge til rette for utvidelse av infiltrasjonsarealer for Lesja og evt. Bjorli. Beløpets størrelse her er usikkert på grunn av at avløpsløsning ikke er avklart.

0317: Utskifting av pumpestasjoner; denne posten er avslutning av påbegynt anlegg Utskifting av Bjorli 2 (Samspillsentreprisen).

0326: Vannforsyning Bjorli: her skal bores nye brønner for å sikre reserve-vannforsyning til Lesjaskog og Bjorli. Sonderinger og georadarmålinger er foretatt 2023 og brønner skal nedsettes og prøvepumpes i 2024.

0327: Bjorli renseanlegg: Prosjektering grunnverv ny lagune pågår 2023 og anbudsinnhenting og utbygging av nytt RA 2024-2025.

0328: vannforsyning Lesja: Her er avsatt midler i 2026 og 2027 til oppgradering av installasjoner, nytt UV-anlegg og tiltak ved høgdebassenget etter kontroll.

0329: Avløp Bjorli: Utskifting av ledningsnett i Bjorli sentrum er avsatt midler til i 2025. Dette er nødvendig for å sikre framtidig forsyning.

0343: Vann Bjorli 2025; Her er behov for trykkøkning/kapasitetsøkning i Nordre Morken - området.

0330: Nye avløps-pumpestasjoner Bjorli: Utskifting av hoved-pumpestasjon Bjorli1 i sentrumsområde. Oppgradering/kapasitetsøkning i øvrige stasjoner.

0342: Bjorli miljøstasjon; NGR legger om avfallssystemet til dunk-renovasjon i fra 2025. Det er behov for nye returpunkt/miljøstasjoner. Større fraksjoner og næringsavfall bør håndteres på annen lokalitet. Det er avsatt 3 mill. kr i 2027 til dette formålet. Beløp og tidspunkt er

avhengig av hvilke løsninger som blir valgt for fritidsdestinasjonene. Dagens ordning med container-renovasjon må forbedres.

0319: Ny vannledning fra sentralområde – Bjorlia (HB2). her er avsatt midler i 2026.

0179: Joramo vannverk; her er boret ny brønn i 2023, teknisk utrustning i vannverket må på plass etter at prøvepumpingsperioden er over.

Vann og avløpsanlegg: De største investeringene framover for oss i Lesja kommune vil være innenfor fagområdet vann- og avløp. Arbeidet med hovedplan vann og hovedplan avløp fortsetter i 2024. Saneringstiltak fortsetter som følge av lekkasjekartlegging foretatt våren 22 og våren 23. Forberedende tiltak på ledningsnettet planlegges gjennomført 2024. Saneringspostene og pumpestasjonsposten i investeringsbudsjettet angir dette.

Det største løftet vil bli oppgradering av renseanleggene. Investeringer her skal finansieres over vann- og avløpsgebyrene. Det vises til gebyrsaken og selvkostberegningen vedlagt denne saken. Investeringene er betydelige og gir lånebehov som gir økte kapitalkostnader som skal dekkes inn. Her er statsforvalterens behandling av søknad om utslippstillatelse avgjørende for hvor stor denne investeringen vil bli. I budsjettet er en mellomløsning lagt til grunn. Med trinnvis utbygging etter utbyggingstakt.

Vi har uansett et investeringsbehov uavhengig av videre utbygging. Vi må oppgradere renseanleggene i samsvar med krav som blir gitt av overordna myndighet. Nye krav gjør at vi må inn med forbehandling ved anleggene. Utslippstillatelsen vil imidlertid være bestemmende for hvilken renseprosess vi skal velge.

Når det gjelder vannforsyning er to nye brønner på Joramo på plass og prøvepumping og igangsetting vil skje i 2024, det vil derfor bli behov for ombygging inne i vannverksbygget. I tillegg må oppgraderingen av Lesjaverk vannverk ferdigstilles. For å sikre forsyningen av vann på Bjorli så vil det etableres brønner med annen vannkilde enn dagens brønner. Kapasitetsøkning og ny framføring av ledningsnett for vannforsyning og økt kapasitet på avløpsnett, trengs dersom vi skal godkjenne utbygging av nye områder.

Oppgradering av Lesja vannverk med bedre inntak i Nore er aktuelt. Hovedledningsnettet i Lesja vannverk må sannsynligvis skiftes ut i løpet av noen år.

Gebyr-nivå: Som følge av betydelige investeringer på vann- og avløpssektoren er beregnet betydelig gebyr-økning i 2025 og 2026. Samlet for alle tjenestene (vann, avløp renovasjon og feiing) vil økning i de kommunale gebyrene bli i overkant av 20% i 2025 og det samme i 2026.

Gjeld

Ett offensivt investeringsbudsjettet, selv om bruk av fond medfører redusert rente og avdragsbelastningen i driftsregnskapet. Vi benytter disposisjonsfond til finansiering av investeringer utenom VARF. VARF området finansieres av gebyrinntekter.

Investeringene og låneopptak vil medføre at handlingsrommet for andre investeringer blir betydelig redusert i tiden etter planperioden.

Vi er allerede i en situasjon hvor renter og avdrag belaster driftsbudsjettet mere enn handlingsregelen og vi er sårbare ovenfor renteøkning utover budsjettet i økonomiplanperioden.

År	2023	2024	2025	2026	2027
Brutto lånegjeld	268 653 951	302 853 951	466 353 951	457 853 951	460 353 951
Utlån	36 000 000	36 000 000	36 000 000	36 000 000	36 000 000
Ubrukte lånemidler	0	0	0		
Netto lånegjeld	232 653 951	266 853 951	430 353 951	421 853 951	424 353 951
Brutto driftsinntekter	282 716 000	307 433 000	301 168 000	301 479 000	300 777 000
Antall innbyggere 31.12.	1 978	1 984	1 968	1 952	1 936
Brutto lånegjeld i % driftsinntekter	95 %	99 %	155 %	152 %	153 %
Netto lånegjeld i % driftsinntekter	82 %	87 %	143 %	140 %	141 %
Brutto lånegjeld pr innbygger	135 821	152 648	236 968	234 556	237 786
Netto lånegjeld pr innbygger	117 621	134 503	218 676	216 114	219 191

Driftsbudsjett 2024

	Budsjett 2023	Budsjett 2024
<i>Driftsinntekter</i>		
1 Rammetilskudd	108 140	116 426
2 Inntekts- og formuesskatt	54 883	59 766
3 Eiendomsskatt	10 950	16 545
4 Andre skatteinntekter	7 600	7 600
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	200	200
6 Overføringer og tilskudd fra andre	38 600	40 516
7 Brukerbetalinger	7 699	8 182
8 Salgs- og leieinntekter	54 644	58 198
9 Sum driftsinntekter	282 716	307 433
<i>Driftsutgifter</i>		
10 Lønnsutgifter	148 429	159 977
11 Sosiale utgifter	26 144	34 132
12 Kjøp av varer og tjenester	65 882	67 911
13 Overføringer og tilskudd til andre	24 974	22 167
14 Avskrivninger	19 500	21 000
15 Sum driftsutgifter	284 929	305 186
16 Brutto driftsresultat	-2 214	2 246
<i>Finansinntekter</i>		
17 Renteinntekter	1 456	4 590
18 Utbytter	7 000	8 000
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0
20 Renteutgifter	9 500	12 552
21 Avdrag på lån	10 000	11 000
22 Netto finansutgifter	-11 044	-10 962
23 Motpost avskrivninger	19 500	21 000
24 Netto driftsresultat	6 242	12 284

Lønnsvekst, prisstigning og økte finanskostnader gir oss ett årlig innsparingskrav dersom inntektene ikke øker tilsvarende. De seneste årene har vi hatt en betydelig økning i inntekter fra eiendomsskatt, kraft, premieavvik og strømkjøpsavtale hos Eidefoss. Budsjettforslaget ender på et netto driftsresultat på 12,3 millioner som utgjør et netto driftsresultat på 4 %. Inkludert i dette resultatet er et netto premieavvik på 8 millioner. Dette dreier seg om regnskapstekniske inntekter. Korrigert for dette er netto driftsresultat 4,3 millioner.

Vurdering av inntekter og utgifter.

Rammetilskudd

Rammetilskudd fra staten utgjør 37,9 % av driftsinntektene og blir tildelt gjennom inntektssystemet. Tilskuddsanslaget for økonomiplanperioden er hentet fra prognosemodell utarbeidet av KS og baserer seg på kommuneproposisjonen.

Inntekts og formueskatt

Disse utgjør 19,4 % av de samlede driftsinntektene. Tidligere år har kommune Norge opplevd svikt i skatteinntang i forhold til statens prognoser. Når skattesvikten (i forhold til statens prognoser) gjelder hele landet, vil ikke kommunene få kompensert dette med mindre staten tilleggsbevilger penger til kommunene. Dersom skattesvikt bare gjelder kommunen lokalt, vil svikt bli kompensert gjennom inntektsutjevning i inntektssystemet. Vi benytter prognosemodellen fra KS for å beregne skatteinntektene.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten utgjør 5,4 % av de samlede driftsinntektene. Lesja innfører eiendomsskatt på alle områder fra 2021. Budsjettforslaget øker eiendomsskatten med 1 promille fra 2023 til 2024.

Andre skatteinntekter

Utgjør 2,5 % av de samlede driftsinntektene. Inntektene består av konsesjonsavgift 5,3 millioner og naturressursskatt 1,5 millioner. Konsesjonsavgiften er øremerka næringsarbeidet.

Andre overføringer og tilskudd fra staten

Posten inneholder kompensasjon fra Husbanken.

Overføringer og tilskudd fra andre

Utgjør 13,2 % av de samlede driftsinntektene.

Posten inneholder ulike refusjoner (mva, sykepenger, andre kommuner o.l.) gevinst kraftkjøp og andre statstilskudd.

Brukerbetalinger

Rene brukerbetalinger for kommunale tjenester utgjør ca. 2,7 % av de samlede driftsinntektene. De satsene kommunen selv kan fastsette er forutsatt økt med forventa kostnadsveksten (KPI) fra 2023 til 2024, 4,8 %. Noen satser, hovedsakelig innen Plan og teknisk, er gitt en særskilt vurdering og foreslås økt slik at vi oppnår selvkostdekning. Noen satser fastsettes av staten.

Salgs- og leieinntekter

Disse utgjør 18,9 % av de samlede driftsinntektene og kommer hovedsakelig fra kraftsalg og selvkostområder som for eksempel vann og avløp. Inntektene fra selvkost skal dekke utgifter kommunen har og gir derfor ikke noe bidrag til finansiering av øvrig kommunal drift. Over- eller underskudd avsettes fond og blir med i selvkostregnskapet for neste år. Kraftinntektene er økt med ca 2,6 millioner fra 2023 til 2024 Husleieinntekter er økt i tråd med KPI.

Lønnsutgifter

Posten utgjør 52,4 % av samla driftskostnader.

Lønn er budsjettert med en forventa lønnsvekst på 5,1 %. Lønnsutgiftene øker med ca 11,5 millioner kroner.

Sosiale utgifter

Posten utgjør 11,2 % av samla driftskostnader.

Den største kostnaden her er utgifter til pensjon og arbeidsgiveravgift. Samla kostnader til pensjon øker pga redusert premieavvik. Det er budsjetterte med en lavere forventa avkastning hos KLP.

Kjøp av varer og tjenester

Posten utgjør 22,3 % av samla driftskostnader

Her finner vi kostnader knyttet til varekjøp og den daglige drift og vedlikehold.

Vi finner også kostnader knyttet til regionalt samarbeid og andre tjenesteleverandører. Det er budsjettet med en prisstigning på 4 %.

Overføringer og tilskudd til andre

Posten utgjør 7,3 % av samla driftskostnader.

Kostnaden består hovedsakelig av MVA kostnaden til kommunen. Blir i hovedsak kompensert via momskompensasjonsordningen. Se inntekter.

Posten inneholder også ulike tilskudd som kommunen utbetaler.

Avskrivninger.

Øker i takt med investeringene.

Finans

Årlig utbytte og renteinntekter utgjør 12 mill. kr mens kostnadene utgjør 23,5 mill.

Etter siste møte med Eidefoss forventer vi økning i disse inntektene, men kraftprisen kan medføre både reduserte og økte overskudd i Eidefoss.

Rente og avdragsutgifter øker betraktelig med 4 millioner. Lånerenten er pt på 5,3 %.

Tjenesteområdene.

Om årsbudsjettets innhold og inndeling står følgende i økonomireglementet:

Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret.

Kommunestyrets prioriteringer samt de målsettinger og premisser som budsjettet bygger på, skal komme tydelig frem.

Budsjettet skal fremstilles i ett samlet dokument, hvor drifts- og investeringsbudsjettet inngår.

Budsjettet skal spesifiseres på tjenesteområder med respektiv nettobevilgning.

Budsjettforslaget legges fram med fokus på tjenesteområdenes netto rammer.

Tjenesteområdene legger også fram målsettinger på kort og lang sikt som er forankret i handlingsprogram. Dette danner da grunnlaget for rapportering i årsrapporten.

Tjenesteområde	Ramme 2023	Nye/avslutta tiltak	Deflator 2024 4,6 %	Kommune- direktør	Justert ramme 2024	V2	Avvik V2
11 Oppvekst og kultur	6 328 493		291 111		6 619 604	5 432 456	1 187 148
12 Støtte - økonomi	-9 118 135		-419 434		-10 435 034	-14 357 200	3 922 166
13 Støtte - fellestjenester	10 196 552		469 041	-300 000	10 965 593	10 908 178	57 415
14 Stab - næring / samfunnsutvikling	4 821 148		221 773		5 042 921	5 184 533	-141 612
15 Stab - organisasjonsutvikling / helse	9 324 919		428 946		9 753 865	10 729 550	-975 685
21 Lesjaskog skole	11 728 631	15 000	539 517	-300 000	11 983 148	12 750 712	-767 564
22 Lesja skole	22 934 000	50 000	1 054 964	-700 000	23 338 964	23 336 000	2 964
23 Lesjaskog barnehage	5 116 452	50 000	235 357		5 401 809	5 908 367	-506 558
24 Lesja barnehage	10 998 700	100 000	505 940		11 604 640	11 872 700	-268 060
31 Helse og rehabilitering	17 545 009	-3 740 000	807 070		14 612 079	14 061 541	550 538
32 Lesja sjukeheim	20 666 062	3 740 000	950 639		25 356 701	25 807 973	-451 272
33 Hjemmebaserte tjenester	17 684 297		813 478		18 497 775	18 562 775	-65 000
34 Miljøarbeidertjenesten	11 671 364		536 883		12 208 247	12 101 061	107 186
35 Barneverntjenesten	4 809 743		221 248		5 030 991	4 719 205	311 786
41 Landbruk	2 484 972		114 309		2 599 281	2 566 288	32 993
61 Teknisk	12 871 595	-4 500 000	592 093		8 963 688	10 911 855	-1 948 167
62 Forvaltning	4 812 746		221 386		5 034 132	5 055 731	-21 599
Sum	164 876 548	-4 285 000	7 584 321	-1 300 000	166 578 404	165 551 725	1 026 679

Tabellen ovenfor viser de 17 ulike tjenesteområdene med tilhørende rammer for 2024. Alle tjenesteområder får økt sine rammer med forventet pris og lønnsøkning (deflator) I tillegg er det lagt inn endringer ifb med statsbudsjett og politiske vedtak:

Barnehager   65 000 kr   kompensasjon redusert foreldrebetaling.

Skoler	150 000 kr	kompensasjon gratis SFO.
Helse og rehab/sjukeheimen		flytting av ansvar.
Teknisk	-4,5 millioner	Tilskudd flytting av eiendom.

Kommunedirektøren foreslår følgende endringer i rammene:

Skoler	-1 million	Reduserte rammer pga demografi.
Stab	- 300 000 kr	Effektiviseringsgevinst samle IKT innkjøp og samlokalisering

Samla ligger tjenesteområdene 1 million under ramma. Det er hovedsakelig økte overføringer for flyktninger og kraftinntekter som gjør at vi kommer så godt ut. Enkelte områder klarer ikke å holde seg innenfor tildelt ramme.

Nedenfor redegjør tjenesteområdene for målsettinger og økonomiske rammer med konsekvenser.

Oppvekst og kultur

Oppvekstsjef skal legge til rett for og bidra til at lovpålagte oppgaver innenfor oppvekstsektor gjennomføres, lede og koordinere utviklingsarbeidet i barnehage og skole lokalt og i samarbeid med kommunalsjefer oppvekst i Norddalen. Helse og oppvekst skal sammen med barnevern utvikle tjenestene for barn og unge i tråd med oppvekstreformen.

Utvikle bibliotekstjenesten, i tråd med sentrale føringer, vil prioriteres på kulturfeltet.

Foruten skole, barnehage, bibliotek og kultur har oppvekstsjef overordnet ansvar for flyktningstjenesten, voksenopplæring i samarbeid med Dovre og frivilligsentral.

Bibliotek og kultur

Kulturarrangement knyttet til bibliotek vil bli prioritert oppgave i 2024. Dette vil bidra til å styrke kulturarbeidet i kommunen.

Kulturvern, idretts-sektor og allment kulturarbeid vil bli videreført fra 2024.

Flyktningstjenesten

Vi har flyktningekoordinator i 100% stiling. Tjenesten har bosatt 39 personer fra Ukraina så langt i 2023, 24 voksne og 15 barn. Barna er i skole, SFO og barnehage. Alle voksne får tilbud om introduksjonsprogram i henhold til lovverk. Norskopplæring er en del av dette programmet. Kommunen mottar integreringstilskudd. Budsjettet balanserer i null.

Voksenopplæring

I forbindelse med norskopplæring gjennom introduksjonsprogrammet har Lesja kommune opprettet voksenopplæring i samarbeid med Dovre kommune. Voksenopplæringscenteret ligger på Dombås.

Frivilligsentral

Det driftes frivilligsentral med avdeling på Lesja og Lesjaskog. Frivilligheten har blitt invitert til å bruke sentralen og dette arbeidet vil styrkes i 2024. I tillegg skal frivilligsentralen ha aktiviteter i egen regi.

Utfordringer og strategi.

Hovedutfordringen i oppvekstsektoren er å opprettholde kvalitet i sosial og faglig læring i barnehage og skole med stadig strammere økonomiske rammer. Oppvekstsektoren vil se nærmere både på organisatoriske og strukturelle endringer for best mulig å imøtekomme konsekvensene de økonomiske utfordringene har. Det er viktig at oppvekstsektoren blir så forutsigbar som mulig.

Videre vil vi bygge på det som fungerer godt i sektoren, og ta med oss det inn i utviklingen av skolen.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
<ul style="list-style-type: none"> Systematisk integreringsarbeid som bidrar til verdiskapning i samfunnet 	<ul style="list-style-type: none"> Integreringsarbeid som bidrar til jobb eller utdanning 	<ul style="list-style-type: none"> Følge opp individuelle mål i integreringsarbeidet
<ul style="list-style-type: none"> Alle barn og foresatte skal kjenne seg trygge i barnehage og skole 	<ul style="list-style-type: none"> Fortsatt god kompetanse blant alle ansatte Godt tverrfaglig lag rundt barnet. Fortsatt jobbe for motiverte gjennom skole- og barnehagebasert utviklingsarbeid 	<ul style="list-style-type: none"> Internkontroll og rutiner på plass og kjent Revidert tverrfaglig handlingsplan Utredning av skolestruktur og konsekvenser av endringer klarlagt
<ul style="list-style-type: none"> Kulturarrangement 	<ul style="list-style-type: none"> Biblioteket er en naturlig samlingsplass for mange av innbyggerne Selvbetjent bibliotek 	<ul style="list-style-type: none"> Øke besøk i biblioteket Benytte bibliotekrommet til enkelte kulturarrangement
<ul style="list-style-type: none"> Opprettholde kulturtilbudet i kommunen 	<ul style="list-style-type: none"> Barn og voksne har tilbud de kan være med på 	<ul style="list-style-type: none"> Godt etablert frivilligsentral Oversikt over fritidstilbud i kommunen

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		6 328 493	5 432 456	5 432 456	5 432 456
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
	T1	-1 187 148			
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
Lønns og prisvekst (deflator)		291 111			
Sum rammebehov		5 432 456	5 432 456	5 432 456	5 432 456
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		5 432 456	5 432 456	5 432 456	5 432 456
T1: Politisk vedtak om bosetting av flyktninger medfører økte inntekter.					

Stab

Fom 01.07.2023 ble tjenesteområdet Stab etablert. I staben er fellestjenesten, personal, IKT, økonomi og personvernombud samlet.

Utfordringer og strategi.

Staben skal jobbe aktivt for å bedre kvaliteten på tjenesteleveransene og høyne kompetansen internt i organisasjonen og eksternt til innbyggerne. Stikkord er service og opplæring. Bemanningen er over tid redusert. Dette medfører at enhetene/ansatte i Stab må heve kompetansen og kunne løse oppgaver for hverandre slik at sårbarhet reduseres leveransene og service opprettholdes.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
<ul style="list-style-type: none"> Systematisk opplæring	<ul style="list-style-type: none"> Tjenesteledere har god kunnskap og forståelse for bruk av HRM-, økonomi- og arkiv-system	<ul style="list-style-type: none"> Etablere forbedra rutiner og opplæring
<ul style="list-style-type: none"> Tjenesteleder har rutiner for praktisk bruk av reglementet	<ul style="list-style-type: none"> Tjenesteledere har rutiner på plass	<ul style="list-style-type: none"> Oppdatering reglement og rutinebeskrivelser.
<ul style="list-style-type: none"> Opplæring nytt kommunestyre	<ul style="list-style-type: none"> Politikere har god kjennskap til reglement.	<ul style="list-style-type: none"> Grunnleggende opplæring gjennomføres.
<ul style="list-style-type: none"> Rekruttering	<ul style="list-style-type: none"> Minimum 3 søkere på alle stillinger som utlyses	<ul style="list-style-type: none"> Utarbeide en mal for utlysning av stillinger.
<ul style="list-style-type: none"> God omdømmebygging og høy trivsel blant ansatte	<ul style="list-style-type: none"> Vise både innad i Lesja kommune og utenfor Lesja kommune at Lesja er en god arb.giver.	<ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmiljøundersøkelse Forståelse, fleksibilitet og framsnakking.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

Driftsbudsjettet er i stor grad en videreføring av budsjett fra 2023. Økte rammer til IKT og lærlinger fra 2023 videreføres. For 2024 er det utfordrende å skaffe lærlinger.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		0	-3 449 022	-3 449 022	-3 449 022
Ramme økonomi 2023		-9 118 135			
Ramme fellestjenester 2023		10 196 552			
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan	T1	-300 000			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T2	-4 277 046			
Lønns og prisvekst (deflator)		49 607			
Sum rammebehov		-3 449 022	-3 449 022	-3 449 022	-3 449 022
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		-3 449 022	-3 449 022	-3 449 022	-3 449 022

T1: Kommunedirektørens forslag til redusert ramme. Samler innkjøp av IT-utstyr for å få oversikt og utnytte potensialet i gjenbruk. Ansatte Stab må jobbe mere på tvers for å avhjelpe hverandre og redusere sårbarhet.

T2: Høye kraftinntekter og generell kostnadsreduksjon.

Næring/samfunnsutvikling.

Førstelinjetjeneste til bedrifter og etablerere.

Nettverksbygging og kompetanseheving for næringslivet.

Samhandling i Nord-Gudbrandsdalen og samhandling med Romsdalen.

Saksbehandling i forbindelse med disponering av kommunalt næringsfond og kraftfondet.

Sentrumsutvikling og fokusere på økt trivsel og bolyst.

Medvirkning i prosjekter som styrker næringsliv og utvikling.

Utfordringer og strategi.

Vi mangler fortsatt oppdatert samfunnsdel av kommuneplanen. Dette gjør at det kan være vanskelig å fastsette endelige strategier, men forslag er nå utarbeidet. Dette vil bli et godt grunnlag for videre arbeid med næringsutvikling og samfunnsutvikling i Lesja.

Realisering av tiltak i forbindelse med utvikling av reiselivsnæringen og Bjorli som helårsdestinasjon gir muligheter for nye arbeidsplasser.

Mulighet for økt lokal verdiskapning for eksisterende og nye bedrifter i Lesja i forbindelse med destinasjonsutviklingen, krever at kommunen bidrar gjennom Nordveggen AS sitt arbeid og ved bruk av kraftfond.

Realisering av tiltak i sentrumsområdene blir viktig for å skape bolyst og attraktivitet. Det er avsatt begrensede investeringsmidler til sentrumsutvikling framover. Dette bør på plass vi ønsker økt attraktivitet og bolyst. Drift av kafe og butikk i Lesja sentrum er avhengig av at området er trivelig og har god tilgjengelighet og tilstrekkelig med parkeringsplasser og ladestasjoner. Det må være aktivitet i sentrumsbebyggelsen for å få aktivitet og trivsel. (Målsetting i sentrumsprosjektet bør fortsatt være trygghet, trivsel og trøkk).

Videre arbeid med samhandling og tilrettelegging på Bjorli vil være nødvendig. Utvikling av eksisterende bedrifter i samspill med nye tiltak som kommer i forbindelse med fjellandsbyen mm. Her er potensiale for mer aktivitet og vekst i eksisterende bedrifter.

Vi må regulere/tilrettelegge for nye næringsarealer. Dette gjelder både store arealer og områder til mindre arealkrevende virksomheter.

Demografisk utvikling og redusert tilgang på arbeidskraft tilsier at fokus på rekruttering i eksisterende og nye bedrifter er nødvendig. Vi kan stimulere til etablering av kontorfellesskap slik at personer kan bo i Lesja og ha tilgang på fleksible jobbfellesskap.

Stillingslepp, tilflytting, kompetanseheving og tilgang på arbeidskraft og næringsarealer er viktige samhandlingsområder i 6K-Næring. Her må vi ha større fokus fremover med tanke på hvilke fagområder dette er mest kritisk for.

Tiltak for grønn omstilling vil bli viktige arbeidsområder framover. Her har vi ikke realisert potensialet og mange muligheter for vekst i næringslivet.

Samlet vil økt attraktivitet og bolyst, samt markedsføring av dette gjennom opplevelser fra næringsdrivende og innbyggere, være en god start på å motvirke nedgang i befolkning og utfordringer med rekruttering.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
Et solid næringsliv som er tilpasningsdyktig og samarbeider godt.	<p>30 nye arbeidsplasser etablert lokalt som følge av destinasjonsutvikling og sentrumsutvikling.</p> <p>5 nye foretak etablert innenfor servicenæringene</p> <p>Eksisterende entreprenørbedrifter er solide og tar del i utbyggingen lokalt.</p> <p>Alle bedrifter og 50% av innbyggerne framsnakker lokale bedrifter når muligheten er der.</p>	Nødvendig infrastruktur er under utbygging.
Attraktive sentrumsområder	<p>Bjorli sentrum er bedre tilrettelagt for at gjennomreisende stopper.</p> <p>Lesja sentrum har fått et betydelig løft estetisk og trivselsmessig</p> <p>Sentrumsbebyggelsen har fått et enhetlig preg med ny overflatebehandling av</p>	<p>Renovering av kommunehuset ferdigstilt, og alle administrative enheter er flyttet inn. (Bankbygget er fristilt og tatt i bruk til andre formål- evt. Nærings HUB).</p> <p>Kafeen har økt omsetning.</p>

	kommunens bygningsmasse. God tilgang på næringsareal og boligtomter	Ny gangveg fra skolen opp til sentrum er etablert. Hjertesoneprosjekt er fullført. 6 Nye sentrumsboliger er ferdige og innflyttet. Ny atkomst til kulturhuset er på plass (slakkere innkjøring)
Økt bolyst i hele kommunen. 2030 innbyggere i 2030	Tilflytterprosjekt. Stillingslepp og boligoversikt er videreutviklet som et helhetlig verktøy for tilflyttere til Nord-dalen.	Kommuneplanens samfunnsdel vedtas. Aktuelle næringsareal er inntatt i kommuneplanens arealdel.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

Det er ikke lagt inn nye drifts tiltak i økonomiplanperioden med unntak av at "bankbygget" tas i bruk og gir energi og drift-vedlikeholdskostnader.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		4 821 148	5 184 533	5 184 533	5 184 533
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	141 612			
Lønns og prisvekst (deflator)		221 773			
Sum rammebehov		5 184 533	5 184 533	5 184 533	5 184 533
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		5 184 533	5 184 533	5 184 533	5 184 533
T1: Kostnadsvekst utover deflator.					

Organisasjonsutvikling/helse

Virksomhetsområdet omfatter administrasjon helse- og utvikling, regionale helsetjenester ved NGLMS (Sel vertskommune), tildelingskontoret og NAV (Dovre vertskommune).

Administrasjon helse- og utviklingssjef – ansvar 300.

Helse – og utviklingssjef har oppgaver innen plan- og utviklingsarbeid, internkontroll/ kvalitetsarbeid, samt bistå tjenesteledere inne helse, omsorg, barnevern og tildelingskontor. HU-sjef er kommunens representant i 6k helse og leder i helseregion Nord-Gudbrandsdal som er en del av helsefelleskap med Sykehuset Innlandet. Foruten lønn- og driftsutgifter for HU-sjef, er det lagt inn kostnader for Kompetansbroen Innlandet (e-læring) og kommunens andel i helsefelleskap Innlandet. Tilskudd til Norsk pasientskadeerstatning(lovpålagt) og Gudbrandsdal krisesenter (IKS) er også budsjettet her.

Regionale helsetjenester (NGLMS) – ansvar 303.

I vertskommunesamarbeidet ved Nord-Gudbrandsdal lokal medisinske senter (NGLMS) inngår følgende tjenester:

- Legevakt, legevakt varsling/nødnett og jordmorvakt med følgetjeneste
- Intermediære senger og KAD-seng(lovpålagt)
- Lønn til bistandspersonell for privatpraktiserende spesialisthelsetjenester

Budsjettet er basert på forslag fra vertskommune – Sel kommune.

Tildelingskontoret – ansvar 304

Tildelingskontoret sine hovedoppgaver er å kartlegge brukers behov, tildele nødvendige helse- og omsorgstjenester og fatte enkeltvedtak med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven. Forsvarlig saksbehandling skal sikre pasient/brukers rettigheter og at de får tildelt de nødvendige tjenester de har rettslig krav på. Tildelingskontoret vil i tillegg til primæroppgavene også ha viktige oppgaver tilknyttet systemansvar for Profil, kvalitet- og utviklingsarbeid innen internkontroll, kvalitetsstandarder, veiledning/opplæring av helsepersonell og utviklingsarbeid innen velferdsteknologi. Budsjettet dekker lønns- og driftsutgifter for tildelingskontoret.

NAV – felles kontor Lesja -Dovre. Ansvar 350.

Fra 2023 ble det lagt opp til økt bruk av kvalifiseringsprogrammet. Målet er å tilby dette til to personer for 2024. Et Kvalifiseringsprogram er et tilbud om oppfølging og arbeidstrening. Målet med programmet er at aktuelle brukere skal få den oppfølgingen de trenger for å komme i arbeid eller aktivitet. Måltall for Lesja kommune er 2 plasser. Hver plass koster 2G.

Utfordringer og strategi.

Endring i demografi, nye oppgaveoverføringer til kommunen og reduserte økonomiske rammer gir utfordringer. Her må man også ta i betraktning en svekket aldersbæreevne de kommende år der det stadig blir færre yrkesaktive pr. pensjonist. Spesielt vil det gi utslag i små utkantkommuner. Helsepersonellkommissjonen påpeker i sin rapport NOU 2023: 4 – *"Tid for handling"* at tilgang på kvalifisert helsepersonell i årene framover vil bli en større utfordring enn økonomi. Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) pålegger kommunene å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Det handler om å planlegge, gjennomføre, evaluere og eventuelt korrigerende tiltak som får tjenestene til å utvikle seg på en god måte. Det handler også om bemanningsplanlegging og organisasjonsutvikling. Kommunen må sikre at det legges planer for kapasitet og kompetanse i tråd med befolknings- og sykdomsutvikling i kommunen – jf. *kommentarer fra lovforarbeidene til helse og omsorgstjenesteloven jf. Ot. prp. nr. 36 (1980-1981), Ot. prp. nr. 66 (1981-1982), Prop. 91 L 2010–2011 Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).*

I 2030 vil det være flere eldre enn barn i Norge, spesielt i Innlandet For å møte denne økningen må samfunnet legge til rette for at eldre som ønsker det, kan bo lenger i eget hjem og legge til rette for en aldersvennlig infrastruktur og samfunn. Følgende Stortingsmeldinger vil være retningsgivende i kommende planperiode:

- *Meld. St. 15 (2022–2023) Folkehelsemeldinga*

- Meld. St. 23 (2022–2023) *Opptrappingsplan for psykisk helse (2023–2033)*
- Meld. St. 24 (2022–2023) *Felleskap og meistring – Bu trygt heime*

Regjeringen har i 2022 startet arbeidet med *Nasjonal helse- og samhandlingsplan*. Planen skal legges frem for Stortinget og vil avløse *Nasjonal helse- og sjukehusplan 2020–2023*. Planen skal dekke både den kommunale helse- og omsorgstjenesten og spesialisthelsetjenesten for å fremme helhetlige og forutsigbare pasientforløp. Det er tydelige signaler på at kommunene fortsatt vil få overført flere oppgaver fra spesialisthelsetjenesten, og det krever at vi både har tilstrekkelig kvalifisert personell og kapasitet i tjenestene. Helsefelleskapene vil være sentrale i iverksetting oppfølging av planen.

"*Strategiplan for leve hele livet i Lesja 2021-2024*" blir kommunens plan for gjennomføring av eldrereformen (Meld. St. 15 (2017–2018)). Risiko for kronisk sykdom, demens og funksjonstap øker ved stigende alder, og dermed øker også behovet for helse- og omsorgstjenester. Det er også flere yngre brukere med sammensatte behov som krever vesentlig bistand fra helse- og omsorgstjenestene i kommunen. Forebyggende arbeid og tidlig innsats er viktig, og at man bruker helsepersonell til riktige oppgaver innen forebyggende tiltak og i direkte tjenesteyting. Velferdsteknologi, demensomsorg og hjemmeoppfølging vil være et viktig supplement for at eldre kan bli boende hjemme lenger. Dette kom også frem i KS rapporten "*Sluttrapport rasjonell drift av helse- og omsorgstjenestene i Lesja 2022*". Også viktigheten av organisering og bemanningsledelse. Kompetanseheving er helt sentralt. Det betyr at det må prioriteres annerledes, jobbes annerledes, kompetansen må heves og det må av den grunn settes av tilstrekkelige ressurser til endrings- og utviklingsarbeid. Lokasjoner og infrastruktur på tjenester og omsorgsplasser vil også bli helst sentralt.

Oppvekstreformen/barnevernsreformen legger føringer for økt samarbeid og samhandling mellom tjenester og sektorer rettet mot barn og unge. Tidlig innsats, forebygging og bygge "laget rundt barnet" er sentralt i arbeidet.

Både eldrereformen og oppvekstreformen er samfunnsreformer som også krever tverrsektoriell samhandling. Det handler om likeverdig tjenestetilbud, trygge og inkluderende lokalsamfunn og forebygging av sosiale ulikheter og utenforskap.

Kommuneloven og helselovgivningen stiller klare krav til internkontroll, styringssystem, ledelse og kvalitetsforbedring. For å møte utfordringen har Lesja kommune nå tatt i bruk kvalitetssystemet Compilo som verktøy for å sikre at vi har en levende internkontroll. Det må avsettes tilstrekkelige og dedikerte ressurser til dette arbeidet i tiden framover. Internkontroll er kontinuerlig arbeid over tid.

Målsettinger i planperioden.

Overordnede mål i økonomiplanperioden (4 års perspektiv), må være å sikre trygge og forsvarlige tjenester til alle som bor og oppholder seg i kommunen, og at vi klarer å gjennomføre endringer, kvalitets- og utviklingsarbeid som planlagt, og at dette gir gode resultat for både tjenester, ansatte og brukere.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
<ul style="list-style-type: none"> • En levende og dynamisk internkontroll 	<ul style="list-style-type: none"> • Internkontroll og Compilo implementert og i bruk i alle tjenesteområder 	<ul style="list-style-type: none"> • Følge opp med opplæring og ta i bruk avvikssystem. Kontinuerlig arbeid.
<ul style="list-style-type: none"> • Revisjon av kvalitetsstandard for tildeling av helse og omsorgstjenester 	<ul style="list-style-type: none"> • Forutsigbare tjenester, rett hjelp til rett tid fra kvalifisert helsepersonell. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vedtak Kvalitetsstandard og starte prosess på sortering/fordeling av oppgaver innen helse/omsorg.

<ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre kommunens strategiplan for eldrereformen "Leve hele livet" 	<ul style="list-style-type: none"> Et godt og trygt lokalsamfunn for eldre i kommunen 	<ul style="list-style-type: none"> Nå fastsatte mål i handlingsplan/ handlingsprogram.
<ul style="list-style-type: none"> Følge opp oppvekstreformen 	<ul style="list-style-type: none"> Forutsigbart samarbeid og oppgavefordeling på tvers av sektorene – "laget rundt barnet" 	<ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre "Plan for forebyggende arbeid med barn og unge Lesja kommune 2023-2027"
<ul style="list-style-type: none"> Sikre god og tilstrekkelig kapasitet til ledelse og kvalitetsarbeid i helse og omsorgstjenesten 	<ul style="list-style-type: none"> Et overordnet styringssystem som sikrer planlegging, gjennomføring, kontroll og evaluering av tjenestene. 	<ul style="list-style-type: none"> En tydelig organisering og beskrivelse av helse og omsorgstjenesten. Tilpasset lederutvikling og opplæring av ledere/ansatte.
<ul style="list-style-type: none"> Øke kompetanse hos ansatte og kvalitet på Kostra og IPLOS-registrering 	<ul style="list-style-type: none"> Ledere og ansatte er opplært og har innarbeidet gode rutiner for registrering av IPLOS 	<ul style="list-style-type: none"> Opplæring (kurs) av nye ledere og ansatte i helse- og omsorgstjenestene.
<ul style="list-style-type: none"> NAV – få flere ut i egnet arbeid og aktivitet 	<ul style="list-style-type: none"> Utvidet bruk av kvalifiseringsprogrammet 	<ul style="list-style-type: none"> Tilby nye brukere på delta i kvalifiseringsprogrammet

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		9 324 919	10 729 550	10 729 550	10 729 550
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	975 685			
Lønns og prisvekst (deflator)		428 946			
Sum rammebehov		10 729 550	10 729 550	10 729 550	10 729 550
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		10 729 550	10 729 550	10 729 550	10 729 550
T1: Kostnadsvekst utover deflator.					

Lesjaskog skole

Lesjaskog skule er en fådelt 1-10 skole med 63 elever. SFO-tilbud på ettermiddag og hel dag onsdag. Totalt 16 elever bruker SFO. Innenfor ansvarsområdet ligger også samfunnshuset og svømmebassenget.

Utfordringer og strategi.

Det er store endringer innen oppvekst i disse tider. Skolen arbeider med å implementere Oppvekstreformen og arbeider med ny opplæringslov som blir vedtatt snart. Nedbyggingen av Statped overfører flere oppgaver til kommunen og vi arbeider med å kvalitetssikre den digitale omstillingen. Skolens samarbeid med SELL har gått ut og blitt erstattet av samarbeidet med SEPU, som fører til mye arbeid i overgangen mellom de to avtalene. Alt dette gjør at flere oppgaver faller på kommunen og den enkelte skole. Det gjennomføres et omfattende utviklingsarbeid for å møte disse omstillingene på skolene i Lesja kommune. Ambisjonen er at dette vil styrke kommunen og laget rundt barna, men dette er en prosess som krever tid og ressurser. Lesjaskog skule har fått en økning av spesialpedagogiske vedtak og det er mange store oppgaver som faller på skolen fremover innenfor dette. Spørsmålet blir på hvilken måte vi skal møte disse utfordringene. Lesjaskog skule ønsker å ha et sterkt lag rundt elevene som klarer å gjøre tilpasninger som ivaretar elevene innenfor de ordinære rammene, men om laget rundt elevene svekkes kan konsekvensene bli at man får en økning av tilfeller hvor elever utløser retten til spesialundervisning. Oppvekstsektoren i Lesja kommune har god kompetanse innenfor sitt felt. Dette håper vi å ha også etter disse omstillingene.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
Skolene i Lesja skal ha en skolekultur som fremmer et godt tilrettelagt læringsmiljø for alle.	Motiverte elever gjennom elevmedvirkning. Vi skal systematisere arbeidet vårt med elevene si sosiale læring og utvikling. Følgje opp brukerundersøkelser.	Skolen har gjennomført et utviklingsarbeid på motiverende undervisvurdering og arbeider nå med fellesskapene didaktikk for å fremme trivsel og læring.
Digitalisering i skolen.	Alle tilsette skal kunne ta i bruk digitale verktøy som gode hjelpemiddel i undervisninga, slik at elevene kan utnytte IKT i sin læringsprosess.	Alle ansatte har tatt i bruk digitale verktøy. Nå evalueres ordningene og for å vurdere veien videre.
Skolene skal være en lærende organisasjon.	Videreutvikle innhold og struktur i møtetiden Arbeide med læreplanforståelse.	Har samarbeid med SEPU om temaet. Dette arbeidet fortsetter for å sikre god implementering.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		11 728 631	12 750 712	12 750 712	12 750 712
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	15 000			
	T2	767 564			
Lønns og prisvekst (deflator)		539 517			
Sum rammebehov		13 050 712	12 750 712	12 750 712	12 750 712
Kommunedirektørens forslag til justering		-300 000			
Ramme økonomiplanperioden		12 750 712	12 750 712	12 750 712	12 750 712

Kommunedirektørens forslag til justering:

Lesjaskog skule opplever ikke elevnedgang og vil ha behov for økte rammer i tråd med lønns- og prisvekst. Innsparinger vil føre til:

- Reduksjon i "Tilpasset opplæring". Lesjaskog skule er en fådelt skole, som betyr at blant annet 1. og 2. klasse har undervisning sammen. 1. klasse trenger noe tid for seg selv og disse timene vil måtte fjernes ved en innsparing. Dette vil kunne føre til økt behov for spesialundervisning.
- Det vil være behov for å kutte mer, men det vil gå ut over forskriftsfestede bemanningsrammer som skolen har, eller den lovpålagte bemanningen til spesialundervisning.

Tiltak 1: Økt ramme pga gratis SFO

Tiltak 2: Vekst utover deflator. Dette på grunn av økt behov for spesialundervisning etter Opplæringslovens §5-1.

Lesja skole

Lesja skule har i dag 150 elever der 5. og 6.trinn driver fådelt. Resten er fulldelte klasser mellom 12 og 24 elever. Skolen har et godt tverrsektorielt samarbeid både internt i kommunen, samt med samarbeidende instanser. Lesja skole har god tilgang til lærerressurser, assistenter og vikarer. Dette gjør at vi kan tilby en god og forutsigbar grunnskoleopplæring til elevene våre.

Utfordringer og strategi

Skolen opplever elevtallsnedgang, men vi har også tilflytting særlig av elever fra Ukraina. Krigen gir oss utfordringer også med hvor stor flyktningstrømmen vil bli utover i skoleåret, samt at hver enkelt elev som kommer har stort opplæringsbehov. Vi har fortsatt søkelys på kvalitet i skolen og tidlig innsats, som igjen fører til at færre trenger spesialundervisning, er målet.

Målsettinger i planperioden

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
----------------	---------------------------	----------------------

<ul style="list-style-type: none"> Grunnskolen skal være et trygt og utviklende læringsmiljø faglig og sosialt 	<ul style="list-style-type: none"> Skolene i Lesja skal fortsatt være trygge og utviklende arenaer for elever og ansatte 	<ul style="list-style-type: none"> Systematisere arbeidet med elevenes sosiale læring og utvikling
<ul style="list-style-type: none"> Digitalisering i skolen 	<ul style="list-style-type: none"> Skolene skal mestre og ta i bruk ulike digitale hjelpemidler i skolehverdagen 	<ul style="list-style-type: none"> Samtlige elever skal ha gjennomført deler av opplæringen sin digitalt, og ha tilgang til digitale læringsressurser som styrker læringshverdagen.
<ul style="list-style-type: none"> Skolene skal være en lærende organisasjon gjennom Fagfornyelsen. 	<ul style="list-style-type: none"> Skolene skal ha en vurderingspraksis som er i tråd med elev- og læringssynet i Fagfornyelsen. 	<ul style="list-style-type: none"> Søkelys på vurderingspraksis og tilpassa opplæring

Driftsbudsjett og økonomiplan

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		22 934 000	23 236 000	23 236 000	23 236 000
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan	T1	-50 000			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T2	-2 964			
Lønns og prisvekst (deflator)		1 054 964			
Sum rammebehov		23 936 000	23 236 000	23 236 000	23 236 000
Kommunedirektørens forslag til justering		-700 000			
Ramme økonomiplanperioden		23 236 000	23 236 000	23 236 000	23 236 000

Kommunedirektørens forslag til justering:

Medfører reduksjon av bistand til elevgruppen. Tjenestenivået reduseres og skolen vil ikke kunne tilby to-lærersystem i samtlige klasser. Dette kan medføre større slitasje for den enkelte lærer og mindre sjanser for å drive god, tilpasset undervisning innenfor gitte rammer.

T1: Økt ramme pga gratis SFO.

T2: Diverse innsparinger.

Lesjaskog barnehage

Lesjaskog Friluftsbarnhage er en pedagogisk virksomhet som skal følge Lov om barnehager og Rammeplan for barnehager. Vi skal gi barna en god start på livet/utdanningsløpet, og hjelpe dem til å bli den beste utgaven av seg selv.

Utfordringer og strategi.

- Utfordringa er nok bemanning/ stor nok økonomisk ramme til å lønne alle ansatte som lovverket sier vi må ha. Samt ivareta sikkerhet og trygghet for barna.
- Utfordring er at vi har ei grunnbemanning som gjør at vi følger bemanningsnorm i ca 2.5 timer av åpningstida på 9 timer og 15 min. Dette går først og fremst utover tilbudet til barna. Vi ser også en økt belastning på ansatte, spesielt når det gjelder emosjonelt stress.
- Slik bemanningen er nå er vi veldig sårbare ved fravær. I Lesjaskog barnehage er vi på minstenorm når det gjelder grunnbemanning. Utfordring blir å følge opp Skal punkt i rammeplanen for barnehagene, følge opp barnehageloven om trygt og godt arbeidsmiljø, få tid til plantid, få gjennomført avdelingsmøte annen hver uke.
- Styrer vil neste år være 33 % fast på avdeling for å dekke opp vedtak, i tillegg dekker styrer også opp noe annet fravær. Utfordringer for styrer blir å få tilfredsstillende tid til administrativt og pedagogisk arbeid, samt få tid og muligheter til å reise på møter.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
<ul style="list-style-type: none"> • Tidlig innsats for laget rundt barnet. • Unngå brudd i oppfølging av barn	<ul style="list-style-type: none"> • En lønnpott vi kunne ha brukt av på gruppe enkeltbarn i perioder når behovet for det/tidlig innsats er der. Helst sikkert lønnsomt i det lange løp. • Tid til veiledning til foreldre som har behov og ønsker om det.	<ul style="list-style-type: none"> • Delta i kompetanseløfte. • Følge rutiner på samarbeid med PPT.
<ul style="list-style-type: none"> • Alle barn skal ha et trygt og godt barnehagemiljø jf barnehageloven § 41-43	<ul style="list-style-type: none"> • Tilstrekkelig bemanning slik at vi klarer å se og følge opp alle barn.	<ul style="list-style-type: none"> • Følge opp bekymringsmeldinger fra foresatte • Avdekke og følge opp noen tilfeller av at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.
<ul style="list-style-type: none"> • Internkontroll som fungerer i alle ledd i systemet	<ul style="list-style-type: none"> • Alle ansatte bruker Compilo som oppslagsverk og avvikssystem.	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsette å samle/utarbeide internkontrollrutiner • Fortsette å bruke compilo som oppslagsverk og avvikssystem.
<ul style="list-style-type: none"> • Godt arbeidsmiljø blant de ansatte	<ul style="list-style-type: none"> • Økt grunnbemanning	<ul style="list-style-type: none"> • Følge opp kartleggingen av sykefraværet gjennom Falck helse.
<ul style="list-style-type: none"> • Foreldreveiledning	<ul style="list-style-type: none"> • Tid til veiledning til foreldre som har behov og ønsker det.	<ul style="list-style-type: none"> • Foreldre veiledning i foreldresamtaler. Henvise videre til andre instanser for veiledning.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		5 116 452	5 908 367	5 908 367	5 908 367
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan	T4	-50 000			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	36 558			
	T2	470 000			
	T3	100 000			
Lønns og prisvekst (deflator)		235 357			
Sum rammebehov		5 908 367	5 908 367	5 908 367	5 908 367
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		5 908 367	5 908 367	5 908 367	5 908 367

T1: Kostnadsvekst utover deflator. For å kompensere for veksten er følgende tiltak gjennomført. Reduksjon i vikar budsjett. Konsekvens her blir mindre satt inn vikar ved korttids fravær ansatte. Ikke lagt inn 90 000 i vikar for de som har ferieavvikling utenom sommeråpent. Konsekvensen blir at det blir to ansatte på 18 barn 30 dager ellers i barnehageåret. Med åpningstid på 9.25 timer, blir det fire timer av åpningstiden i de 30 dagene to ansatte. resterende tid av barnehagedagen blir det en ansatt.

T2: Bemanningsbehov til barn som har søkt barnehageplass i Lesjaskog Friluftsbarnehage. Bemanningsbehov tatt utgangspunkt i å følge lovverk for bemanning. Økt barnetall i 9 mnd i 2024.

T3 og 4: Politisk vedtak fra regjeringen om nedgang i max pris og gratis barnehageplass for barn tre. Dette gir reduksjon i inntekt foreldrebetaling på kr 150 000 i 2024. Fikk økt budsjetttramme på 50 000 for å dekke opp noe av dette.

Barnetall fremover:

Det er vanskelig å forutse framtida når det gjelder barnetall i en barnehage. Barna må bli laga og født først. Men for Lesjaskog barnehage sin del ser barnetallet ut til å være stabilt, kanskje jevnt økende frem til 2026.

Lesja barnehage

Lesja barnehage er en pedagogisk virksomhet som skal følge Lov om barnehager og Rammepplan for barnehager. Vi skal gi barna en god start på livet/utdanningsløpet, og hjelpe dem til å bli den beste utgaven av seg selv.

Lesja barnehage- 4 avdelinger.

- Våren 2024: 59 barn/83 plasser
- Høsten 2024: 47 barn/71 plasser + evt flere søkere

Utfordringer og strategi.

Den største utfordringa i barnehagen er å ha nok bemanning gjennom hele dagen til å; Følge barnehageloven, dvs

- gi barna et trygt og godt barnehagetilbud
- være en pedagogisk virksomhet, og ikke bare en tilsynsordning.

- være innenfor bemanningsnorm gjennom hele åpningstida. (Barna har generelt lengre barnehagedager enn før).

Følge opp SKAL-punkt i "Rammeplan for barnehagen".

Gjennomføre møter, pauser, planleggingstid osv hvor de ansatte ikke er på avdeling med barna, men blir ivaretatt av andre ansatte som da får ansvar for enda flere barn.

Gi de ansatte en god arbeidshverdag.

Det er generelt et høyt fravær i barnehagene i Norge, og Lesja barnehage er ikke noe unntak. I dag må nesten alt fravær dekkes opp med vikar, for at vi skal drive innenfor lovverk. Styrer er til tider mye på avdeling, noe som igjen går utover styrers jobb.

Høsten 2023 gjennomføres en arbeidsmiljøkartlegging i samarbeid med bedriftshelsetjenesten (BHT), for å se på årsaker og om det er noe som kan gjøres med fraværet.

Grunnbemanninga må dekke større del av åpningstida og/eller antall barn pr ansatt må bli redusert, for å ha mulighet til å snu utviklinga som barnehagene i Norge står overfor. Da hadde tilbudet til barna blitt bedre og belastninga på de ansatte blitt mindre, og fraværet hadde forhåpentligvis blitt redusert.

Det er en passiv strategi å håpe på at det blir færre barn i Lesja framover.

Foreldrebetalinga blir halvert fra høsten 2024, noe som regjeringa har vedtatt.

Signalene vi har fått er at vi får kompensert 1/3 av det som denne reduksjonen utgjør, noe som tilsier at vi får mindre ramme.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
Trygt og godt barnehagemiljø for alle barna i barnehagen, jf barnehageloven §41-43.	Tilstrekkelig bemanning gjennom hele barnehagedagen til å følge opp alle barn.	Følge opp bekymringsmeldinger fra foresatte. Avdekke og følge opp noen barn som ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.
Tidlig innsats med laget rundt barnet	Økt kompetanse hos personalet gjennom kompetanseløftet. En ekstra pott ved behov for ressurs på enkeltbarn/gruppe i korte perioder. Tettere samarbeid med eksterne instanser ved behov.	Delta i kompetanseløftet i lag med 6K/ SePu. Følge rutiner for samarbeid med PPT.
God internkontroll	Alle ansatte bruker Compilo som oppslagsverk og avvikssystem.	Fortsette å samle/utarbeide internkontrollrutiner.
Godt arbeidsmiljø for de ansatte	Økt grunnbemanning som dekker dagen bedre og som gir mindre belastning på de ansatte og som forhåpentligvis reduserer fraværet.	Videreføre samarbeid med BHT. Utarbeide rutiner for fraværsoppfølging.
Foreldreveiledning	Tid til veiledning til foresatte som ønsker det og har behov for det.	Noe foreldreveiledning i foreldresamtaler. Henvise til helsestasjon for Cos-p, TIBIR og PMTO

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		10 998 700	11 872 700	11 872 700	11 872 700
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan	T3	-100 000			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	100 000			
	T2	368 060			
Lønns og prisvekst (deflator)		505 940			
Sum rammebehov		11 872 700	11 872 700	11 872 700	11 872 700
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		11 872 700	11 872 700	11 872 700	11 872 700

Tiltak 1: Økt vikarpott

Jf utfordringene som barnehagen har med fravær, så er vikarpotten økt.

Tilsvaret er ikke behovet, og dekker heller ikke opp for vikarbehovet under sommeråpen barnehage på Lesja sommeren 2024.

Tiltak 2: Kostnadsvekst utover deflator.

Følgende tiltak er innarbeida for å dempe veksten.

Reduserte lønnsutgifter høsten 2024

Slik det ser ut nå så går barnetallet ned fra høsten 2024 noe som krever lavere bemanning jf dagens minste-bemanningsnorm. Kutta 140 % stilling.

Kommer det flere barn enn det som vi kjenner til, så kan det bli knapp bemanning til høste 60% ressurs fra Flyktningetjenesten

Vi har flere ukrainske barn, og har derfor fått ressurser fra flyktningetjenesten.

Denne ressursen blir stort sett lagt inn i grunnbemanninga, for å komme ned på ramma, dvs at barna som er tiltenkt ressursen må dele den med 2 andre barn på småbarn og 5 andre barn på storbarn alt etter hvilken avdeling de er på.

Tiltak 3: Økt ramme pga redusert makspris.

Helse og rehabilitering

Avdelingen består fra 1. juli 2023 av legekantoret, psykisk helsetjeneste, fysioterapi/ergoterapiavd og helsestasjon-og skulehelsetjensten og kommunepsykolog. Kjøkkenet har organisatorisk vore under vår avdeling fram til 1. juli og økonomisk/budsjettmessig ut september.

I 2023 har vi fått ergoterapeut i 100% stilling (fordelt mellom H/R, sjukeheimen og HBO 60/20/20)

Vi har søkt om og fått innvilget prosjektmidler i helsestasjonen og har ansatt en fysioterapeut med midler fra helsedirektoratet kombinert med fysioterapistillingen som er vacant fram til 1. januar 2024. Fysioterapeuten er da ansatt 50% prosjekt i 3 år og 50% fast fra 01.01.2023.

Innan psykisk helseteneste har vi også søkt midlar og fått innvilga og midla dekker 50% av ei 100% stilling i 2024. Det har fram til no vore sårbart med kun ein tilsett i psykisk helsetjeneste, så vi ser behov for å styrke denne tenesten. På legekantoret har vi full bemanning frå 1. januar 2024. Her har vi som kjend hatt ei vacant legestilling frå midten av

september og ut året. Vi har da to legar i 80% stilling og ein i 100% stilling i tillegg til turnuslege. Vi er glade for å ha kvalifisert bemanning i alle stillingane våre. Vi har også barnekoordinatorfunksjon lagt til helsestasjonen i tillegg til leiar for psykososialt kriseteam.

Utfordringer og strategi.

Viser til KS sin gjennomgang no i haust og noko av utfordringane for distriktskommunar framover vil vere befolkningsnedgang og eldrebølge. Vi ynskjer difor å ha fokus på å behalde kvalifisert personell og arbeide for rekruttering framover for å kunne fortsette å tilby gode helsetilbod innan forebygging og behandling i Helse og rehab. avd vår.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2023
Pasient og brukersikkerheit	Implementert kvalitetssystemet COMPILO og digitalisert internkontrollen med avvikshåndtering, planer, prosedyrer og andre relevante styringsdokument.	Vi har kommet i gang, men dette arbeidet er ikkje ferdig enda. Vi skal i gang med ei ny runde med opplæring for dei tilsette i januar 2024.
Kompetanseheving	Dei tilsette føler dei har hatt moglegheiter itl å oppdatere seg på ny kunnskap og ta den i bruk. Systematisk opplæring og bruk av teknologi og digitale verktøy/fagprogram og velferdsteknologiske hjelpemiddel	Vi er i gang, har sett ned ressurspersonar som skal arbeide med velferdsteknologi. Vi må tilegne oss meire kunnskap om Profil som fagprogram med fleire moglegheiter enn det som er teke i bruk i dag.
Helsepersonell	Vi har det personellet vi har behov for for å få gjennomført dei lovpålagte oppgåvene i vår teneste.	Vi har kvalifisert og tilstrekkeleg med personell i vår avdeling no, og vi må arbeide for å greie å behalde dei ved å legge til rette for fagleg utvikling og trivsel på arbeidsplassen.
Styrke psykisk helseteneste	Vi har rusta opp og har ein teneste bestående av to tilsette	Vi har søkt prosjektmidler i 2023 som finansierer 50% av stillinga, det same vil den gjere i 2024, for så ei nedtrapping i 2025 og 2026

Samarbeid på tvers av tenestene er viktig framover. Vi hadde fokus på dette i arbeidet med LESJA 2028 i vår.

Velferdsteknologi kan bidra til økt helsekompetanse hos den enkelte pasient, vere eit nyttig hjelpemiddel for pasientar og pårørande, og sikre betre meistring og evne til eigenomsorg.

Digitalisering og bruk av velferdsteknologi skal også gjere helsepersonell betre i stand til å utnytte knappe ressurser, samtidig som kvaliteten på tenestene vert trygga . Velferdsteknologi benyttes også som forebyggjande eller helsefremmande tiltak for å utsette eller hindre nedsatt funksjonsevne.

Forebyggjande heimebesøk er eit tiltak ifølge kvalitetsreformen "Leve hele livet" som kan bidra til å oppfylle kommunens ansvar for det forebyggjande helse- og omsorgsarbeidet retta mot eldre, og bidra til auka meistring i eiga liv. Ei kartlegging av kva tilbud og behov som eksisterer blant eldre i kommunen er eit godt utgangspunkt før etablering av tilbudet. Ei slik kartlegging kan også avdekke behov for nye tilbod i kommunen. Dette er eit ressurskrevjande arbeid, da det utløyser nye oppgåver og tidkrevjande arbeid både for tildelingskontoret, **ergoterapeut** og heimesjukepleia. (Her må vi samhandle på tvers)

Vi ynskjer at ein kommunal bil blir stasjonert på helsehuset, der kan den få stå i garasje. Fleire tenester utfører heimebesøk no og behovet for bil er større og logistikkmessig sparer helsepersonellet tid ved å ha ein bil tilgjengeleg på huset. Budsjettet er skrapa ned no og greier ikkje uforutsette kostnader på noko område slik det er no.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		17 545 009	14 061 541	14 061 541	14 061 541
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan	T2	-3 740 000			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	-550 538			
Lønns og prisvekst (deflator)		807 070			
Sum rammebehov		14 061 541	14 061 541	14 061 541	14 061 541
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		14 061 541	14 061 541	14 061 541	14 061 541

Tiltak 1: Kommunen må bidra med finansiering av stilling i psykisk helse då tilskuddet som er innvilget for 2023 berre finansierer 50%. Vi må så søke nye midlar for 2024, 2025 og 2026. Det er ei tilskuddsordning med nedtrapping 300` dei to første åra for så å bli redusert til 250` og 200` i 2026.

Velferdsteknologi- skal man få fart på innføring, opplæring og bruk av velferdsteknologi må det settes av ressurser til det.

Tiltak 2: Flytting av ramme kjøkken til Lesja sjukeheim.

Lesja sjukeheim

Innbyggjarane i Lesja skal ha individuelt tilpassa tenester av høg kvalitet når behovet for pleie og omsorg oppstår. Flest mogleg av tenestene skal bli gjeve i kommunen. På sjukeheimen skal ein kunne få eit opphald for kortare eller lengre tid, når ein har behov for helsehjelp som ikkje kan gjevast i eigen heim og/eller omsorgsbolig, til dømes når ein treng behandling og opptrening av ulike funksjonar. Pasientar og pårørande skal møte god omsorg og pleie når dei kjem til sjukeheimen. Vi skal ta vare på, gje omsorg og pleie til pasientane og

pårørende ved livets slutt. Vi ynskjer at dei tilsette skal ha god fagleg kompetanse til å møte samansette utfordringar, og at dei skal kunne gje fagleg god, omsorgsfull, forsvarleg og sikker helsehjelp til våre pasientar.

24 av 30 rom på Lesja sjukeheim har vore i bruk dei siste åra, i hht politisk vedtak. For tida er 23 rom i bruk som følgje av pålegg etter branntilsyn fram til lukking av avvik.

Kjøkkenet på helsehuset:

Kjøkkenet sørger for god, næringsrik og variert kost, og har ansvar for mat til Lesja sjukeheim, Lesjatun, Skoglund og middag til heimebuande.

Kjøkkenet har lege under Helse- og rehabilitering dei par siste åra, men ligg under Lesja sjukeheim frå nå.

Utfordringar og strategi.

Det er få sjukepleiarar på sjukeheimen, og det er svært sårbart ved t.d. sjukdom og ved ferieavvikling. Få eller ingen søkjarar på stillingsutlysningar den siste tida.

Gjennomsnittsalderen til sjukepleiarane på avdelinga er relativt høg. Ei desentralisert sjukepleiarutdanning kan truleg bidra til at fleire vil ta utdanninga.

Fleire av vikarane på sjukeheimen er pensjonistar, og denne gruppa bidreg sterkt til å halde den daglege drifta i gang. Nasjonalt er det forslag om å endre på ordninga med pensjonistløn frå etter nyttår, noko som vil ha negative konsekvenser for pensjonistar som gjerne vil jobbe, og for arbeidsgjevar.

Det var fleire helsefagarbeidarar som fekk større/heile faste stillingar for eit par år sidan. I den eine enden eit svært positivt tiltak, medan det i den andre enden har medført utfordringar med å få dekt opp vakter spesielt i helgene.

Det vil vere naudsynt å byrje ferieplanlegging relativt tidleg i 2024, for å gjere ferieavviklinga forutsigbar og gjennomførbar for alle.

Det er ein klar tendens at det sidan før sommaren har vore auka etterspørsel etter sjukeheimplass. Det har ved fleire høve vore plassert pasientar på dobbeltrom. Samstundes med fullt belegg er det jamnt over auka pleietyngde. Pasientane har stadig meir komplekse sjukdomsbilete, og dette gjer at det stadig er bruk for auka kompetanse. Pleietyngda kjem til syne m.a. i IPLUS-registreringa som seier noko om hjelpe- og pleiebehovet til kvar enkelt pasient. Det har den siste tida vore ventelister på korttidsopphald og omsorgsbolig, og det er difor viktigare enn nokon gong å gje riktig teneste til riktig tid, jfr omsorgstrappa. Dette i tett samarbeid med Tildelingskontor og dei andre helsetjenestene.

Den auka etterspørselen etter sjukeheimplass gjer at vi på eit tidspunkt må vurdere å ta i bruk fleire av romma på sjukeheimen.

Sjukeheimen har ein gammal sengepark, og det er naudsynt med ei gradvis utskifting i tillegg til nye senger. Det er lagt inn kr 300 000,- i investeringsbudsjettet.

Høge kostnader på medisinsk forbruksmateriell. Fokus på gode innkjøpsrutiner, og det å velge bra og rimeleg, framfor svært bra og dyrt.

Målsettingar i planperioda.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kjem vi i 2024
<ul style="list-style-type: none"> • Det skal vere trygt og godt å vere pasient og	<ul style="list-style-type: none"> • Omsorgstrappa er godt implementert i alle tenestene.	<ul style="list-style-type: none"> • Ha tilstrekkelig kapasitet på plassar når nokon har behov for eit opphald på sjukeheimen ihht omsorgstrappa.

<p>pårørende på Lesja sjukeheim</p>	<p>God pasientflyt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • God kompetanse på sjukeheimen innanfor eldreomsorg, demens og palliativ pleie. • Høg fagleg kvalitet på tenestene våre i alle ledd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kartlegge og sikre naudsynt kompetanse på sjukeheimen. • God opplæring av nytilsette. • Ha lagt til rette for kompetanseheving og fagleg oppdatering hjå tilsette. • Auka kunnskap om demens. • Auka fokus på god dokumentasjon. • Pårørandemøter/samtaler. • Kvalitetsutvalget for sjukeheimen er godt i gang med oppdatering av rutiner og prosedyrer, og fått innlemma dei i Compilo.
<ul style="list-style-type: none"> • Sjukeheimen skal vere ein god arbeidsplass 	<ul style="list-style-type: none"> • Det skal vere attraktivt å jobbe på Lesja sjukeheim. • Fleire sjukepleiarar i turnus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jamnlege personalmøter og møter med tillitsvalde og verneombud med fokus på HMS. • Leggje til rette for å auke kompetanse. • Rett kompetanse på rett plass. • Alle har fått tilgang til, opplæring i, og tek i bruk Compilo til avviksregistrering.
<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid mellom helsetenestene 	<ul style="list-style-type: none"> • Riktige tenester til riktig tid 	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeide om fagleg utvikling/kompetanseheving. • Gjensidig leiarstøtte • Samanhengande, gode og riktige tenester ihht omsorgstrappa.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		24 406 062	25 807 973	25 807 973	25 807 973
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
	T1	451 272			
Lønns og prisvekst (deflator)		950 639			
Sum rammebehov		25 807 973	25 807 973	25 807 973	25 807 973
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		25 807 973	25 807 973	25 807 973	25 807 973

T1: Overskridelse av ramme (ansvar 370 Sjukeheimen og 325 Kjøkken). Har ikkje kome ned på ramma. Dersom det skal kuttast ytterlegare, vil det si kutt i stillingar. Konsekvens: at vi ikkje greier å yte dei tenestene vi yter i dag, og evt at vi må redusere antall plasser på sjukeheimen. Ved kutt i bemanninga på kjøkkenet vil det ikkje vere mogleg å levere på det nivået som blir levert i dag.

Øvrige kommentarer/forklaringer til budsjettet:

Leiar for LSH i 100% administrativ stilling. Teamleiar/avdelingssjukepleiar: 50% administrasjon/fagleg ansvar + 50% turnus/pleie.

Vikarbudsjett og budsjett for ekstrahjelp er stramt. Ikkje leige inn til ved frávær dersom det ikkje er heilt naudsynt. Ikkje budsjettert med evt innleige frå vikarbyrå. Konsekvens: Låg bemanning over tid kan føre til slitasje på personalet.

Det er ikkje budsjettert med pasientar som blir liggande på sjukehus etter at dei er utskrivningsklare. Sjukeheimen har vore fakturert for nokre døgn hausten 2023. Konsekvens: dersom sjukeheimen ikkje har kapasitet til å ta imot utskrivningsklar pasient blir kommunen fakturert pr ekstra liggedøgn på sjukehuset.

Det er ikkje budsjettert med ekstra nattevakt på sjukeheimen, som følge av pålegg ifbm branntilsyn i 2023. Konsekvens: kr 1500 pr natt dersom pålegget held fram.

Budsjettert med auka brukarbetaling, grunna stabilt høgt belegg.

Auka budsjettet for matvarer (kjøkkenet) grunna prisauke. Det har vore budsjettert med det same beløpet dei siste åra.

Hjemmebaserte tjenester

Lesja kommune har ansvar for å sørge for gode og forsvarlige helse- og sosialtjenester til alle som treng det, uavhengig av alder eller diagnose.

HBO i Lesja kommune dekker behovet for hjemmesykepleie i hele kommunen for beboere på bygda. Tjenestene er av både forebyggende, behandlende og vedlikeholdene art, og ytes til alle aldersgrupper. Avdeling hjemmebaserte tjenester består av hjemmesykepleie, hjemmehjelp, brukerstyrt assistanse, personlig assistanse, avlastning, Lesjatun, Eldres Senter, boliger for vanskeligstilte, Dagsenter, støttekontakter, trygghetsalarmer og

middagsombringning. Vi jobber tverrfaglig og bruker kompetanse og erfaringer på tvers av tjenestene, både innen hjemmebasert, helse og rehabilitering og LSH, men har som mål å bli enda flinkere på dette området. Mange av våre brukere har sammensatte behov og det er stor fordel med tverrfaglig samarbeid. På grunn av personalmangel og rekrutteringsproblem er det viktig at vi drar nytte av kompetansen til de enkelte i de ulike tjenestene.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2028	Hit kommer vi i 2023
<ul style="list-style-type: none"> Alle som oppholder seg i Lesja kommune skal ha et godt og trygt helsetilbud 	<ul style="list-style-type: none"> Trygghet for å kunne yte gode tjenester av høy faglig kvalitet til innbyggerne i alle aldre som av forskjellige årsaker har nedsatt funksjonsnivå. 	<ul style="list-style-type: none"> Tettere tverrfaglig samarbeid. Opprettholde tilbudet vi har i dag Øke ressursen innenfor velferdsteknologi og demens
<ul style="list-style-type: none"> Vi skal levere gode helhetlige helsetjenester. God pasientflyt og oppfølging i alle ledd i omsorgstrappen 	<ul style="list-style-type: none"> Fornøyde brukere og ansatte fører til gode tjenester 	<ul style="list-style-type: none"> Gode pasientforløp Primærsykepleie Fått på plass en 100 % ergoterapeut stilling
<ul style="list-style-type: none"> En viktig bidragsyter i samspillet på helsehuset, både for pasienter, pårørende og ansatte 	<ul style="list-style-type: none"> Tett arbeid innen tjenestene som fører til fornøyde brukere og ansatte. Bruke ressursene på tvers innad i helsehuset. Inkluderende arbeidsliv 	<ul style="list-style-type: none"> Tettere tverrfaglig samarbeid mellom tjenestene. Vi har et godt samarbeid med tildelingskontor og helse/rehab og Psykisk helse
<ul style="list-style-type: none"> 100% fornøyde brukere og ansatte 	<ul style="list-style-type: none"> Brukerundersøkelser skal vise at 90 % av brukerne er fornøyde. Ha et godt arbeidsmiljø og en god kultur på helsehuset. At vi har en god struktur og plan i kommunen At vi jobber mot et felles mål - visjon At vi har felles verdier/kjøreregler Alle er kjent med compilo og trygg på å bruke det aktiv i hverdagen. 	<ul style="list-style-type: none"> Startet å jobbe og kartlegge arbeidsmiljøet. Oppmjukning i strukturen, vi er alle i «samme båt» Jobbe med sykefravær Ha synlig ledelse på alle nivå Jobbe med implementering av compilo Fortsette å ha fokus på å opprettholde gode rutiner for smittevern. Kompetanseheving via seminarer og kurs I år har vi hatt tema om palliativ behandling for alle ansatte.

	<ul style="list-style-type: none"> • Rekruttere flere sykepleiere og helsefagarbeidere. • Øke kompetansen til den enkelte 	
<ul style="list-style-type: none"> • Gi eldre i Lesja en bedre hverdag 	<ul style="list-style-type: none"> • Integrrert velferdsteknologi • Kartlegge kompetansen – rett kompetanse på rett sted. • Kompetanseheving • Rekrutering • Ha ett velfungerende demensteamet og et godt tilbud for demente i kommunen. • Ha et velfungerende dagsenter i kommunen • Øke bevisstheten hos bruker og pårørende hva en selv kan bidra med. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi ser behovet for mer ressurser innen arbeidet med demens • Vi ser behovet for mer ressurser innen velferdsteknolog • Vi ser behovet for økt stilling på dagsenteret. • Vi ser økt behovet for hjemmehjelp i kommunen.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		17 684 297	18 562 775	18 562 775	18 562 775
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	65 000			
Lønns og prisvekst (deflator)		813 478			
Sum rammebehov		18 562 775	18 562 775	18 562 775	18 562 775
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		18 562 775	18 562 775	18 562 775	18 562 775

Konsekvenser av rammen 2024

Vi vet at fremtidens utfordringer i helsevesenet er store. Vi lever lenger, brukarene våre har et mer komplekst og sammensatt sykdomsbilde, vi blir færre til å utføre de pålagte oppgavene og vi skal utføre oppgavene med mindre ressurser. Vi har klart å komme oss innenfor rammen av neste års budsjett, men vi ser at dette vil gå utover befolkningen og brukere av helsetjenesten vår i Lesja kommune. Uten ekstra bevilgninger i budsjettet vil vi ikke ha

ressurser til å jobbe aktivt med velferdsteknologi og forebyggende hjemmebesøk. Dette forebyggende arbeidet er lønnsomt på sikt og kommer vi ikke i gang med arbeidet vil det få store konsekvenser på sikt med tanke på de store utfordringene helsevesenet står ovenfor.

Velferdsteknologi kan bidra til økt helsekompetanse hos den enkelte pasient, være et nyttig hjelpemiddel for pasienter og pårørende, og sikre bedre mestring og evne til egenomsorg. Digitalisering og bruk av velferdsteknologi skal også gjøre helsepersonell bedre i stand til å utnytte knappe ressurser, samtidig som kvaliteten på tjenestene sikres. Velferdsteknologi benyttes også som forebyggende eller helsefremmende tiltak for å utsette eller forhindre nedsatt funksjonsevne.

Forebyggende hjemmebesøk er et tiltak ifølge kvalitetsreformen Leve hele livet som kan bidra til å oppfylle kommunens ansvar for det forebyggende helse- og omsorgsarbeidet rettet mot eldre, og bidra til økt mestring i eget liv. En kartlegging av hvilke tilbud og behov som eksisterer blant eldre i kommunen er et godt utgangspunkt før etablering av tilbudet. En slik kartlegging kan også avdekke behov for nye tilbud i kommunen. Dette er et ressurskrevende arbeid, da det utløser nye oppgaver og tidskrevende arbeid både for tildelingskontoret, ergoterapeut og hjemmesykepleien.

Faste utgifter som arbeidsgiver avgift, klp, utgifter som strøm, telefon, bredbånd, kontorrekvita, medisinsk forbruksvarer, mat og transport til dagsenteret har hatt stor prisvekst og allerede i oktober 2023 ligger vi langt over budsjettet for 2024. I tillegg har vi over noen år spart på stillinger som ikke er dekket opp. I 2019 hadde vi 7.31 % stillinger og i 2023 har vi 6.62 % stillinger. Disse stillingene er permisjoner som vi lar være å dekke pga sparing

Konkrete forslag til innsparingstiltak og øke driftsinntekter på sikt

Vi jobber hele tiden med å jobbe både smartere og raskere. Vi har tenkt på en del sparetiltak på sikt. Dette er endringer og krever at det blir forankret både blant de ansatte og blant politikerne.

Ansvar 375 Aktivisering

Helse- og omsorgstjenesten skal arbeide for at det blir satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for barn, eldre og funksjonshemmede og andre som har behov for det (jf. *helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3, tredje ledd*).

I dag har vi en 55 % aktivitørstilling på Eldres og en 75% aktivitørstilling på Dagsenteret ved Helsehuset. Vi ser et økt behov i bygda og stor etterspørsel etter plass er økende. Vi har økt stillingen på Eldres Senter til 60 prosent, dette for å gi et bedre tilbud og ikke minst for å få søkere til en deltidsstilling. På dagsenteret på helsehuset har vi også valgt å gi et vikariat på 32 % slik at de to dager i uken er to aktivitører. Dette fordi det er økt behov og etterspørsel. Dette er et helsefremmende og forebyggende tiltak for de eldre som bur på bygda og på Lesjatun. Det er et lavterskeltilbud som gir Lesjas innbyggere best mulig omsorg for lavest mulig kostnader. Det er smart å sette inn ressurser her på et lavt omsorgsnivå for å utsette behovet for høgre omsorgsbehov.

Siden det ikke er lovpålagt å ha et dagsenter kan vi på sikt kutte

- Aktivitørstillingen på Eldres senter og dagtilbudet de har der. De demente som har rett på et tilbud må da komme på dagsenteret på helsehuset. Dette vil igjen øke transport kostnadene.
- De ansatte på dagvakt har ansvaret for aktivitetene til beboere
- Vi kan kutte ned den 32% stillingen på dagsenteret på helsehuset og kun ha den faste 75 % stillingen. Da er det kun tilbud til demente brukere på bygda.

Det er lovpålagt å ha ett demens tilbud her i kommunen

Ifølge helse- og omsorgstjenesteloven paragraf 3-2 skal kommunen tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. Dagaktivitetstilbudet bør inneholde både sosiale,

kognitive og fysiske stimulerende aktiviteter. Dagaktivitetstilbudet som tilbys skal bidra til å ivareta deltakerens funksjoner i dagliglivet, fremme livskvalitet og forebygge/reducere isolasjon og ensomhetsfølelse. I tillegg vil dagaktivitetstilbudet kunne innebære avlastning og støtte til pårørende.

I Lesja kommune har vi nå en 30 % demensstilling i kommunen som ikke er budsjettet for, da denne stillingen er brukt innenfor de stillingsprosentene som vi allerede har. Vi har ikke fått tilført noen ekstra kroner tross viktigheten med et slikt arbeid og at Lesja kommune nettopp har signert en avtale om et demensvennlig samfunn. Demenskoordinatoren og demensteamet følger opp de demente i bygda og i omsorgsboligene, både med testing og tilrettelegging. Noe mer har vi ikke klart å etablere pga for lite ressurser og for liten stillingsprosent til å jobbe aktivt innen demensomsorgen.

Vi ser også at de demente som kommer til dagsenteret faller utenfor, og burde absolutt hatt sin egen gruppe å være i. Vi har også måtte si nei til de som bur på LSH som tidligere har hatt plass på dagsenteret pga alt for stor pågang og at de er for liten plass i de lokala som ble bygget til dette formålet.

Konsekvenser av kutt i aktivtør stillingene

- Ett dårligere tilbud for Lesjas befolkning
- Et viktig og forebyggende tiltak faller bort
- Ikke mulighet for pårørende å få avlastning slik at de klarer å ha vedkommende boende lenger hjemme
- Større pågang på korttidsplasser på sykeheimen
- Flere pårørende som er utslitt og som ikke lenger orker å ha brukeren hjemme lenger

Ansvar 382 Ulike servicetiltak/transport

Vi bruker mye penger på taxitransport til og fra dagsenteret. Selv om brukarene betaler inn en egenandel er dette ikke lønnsomt i det hele tatt. Vi kan spare ved å

- Vi kan kutte transport til dagsenteret
- Kjøpe en egen 9 seter som kan betjenes av aktivtøren vår

Ansvar 371 Eldres

Vi har i dag to ledige stillinger på Eldres senter. Den ene har blitt utlyst to ganger uten noen søkere, den andre stillingen vil bli utlyst i løpet av oktober. I dag er det to personer på dagvakt på Eldres. Den ene har kjøkkenvakt og den andre er ute i stell og bistår med hjemmehjelps oppgaver. Kjøkkenvakten står for all matlaging og kokkelering. Alt blir laget fra bunn. Dette gjelder både middager og kaffemat.

For å jobbe smartere kan vi:

- kutte de to stillingene på Eldres senter. Omgjøre den ene stillingen som hjemmehjelp på bygda som kan komme innom for vask av leiligheter
- Ha en ansatt i stell og pleie med hjelp av hjemmesykepleien
- Få middag levert fra Lesja helsehus
- Da får vi rett kompetanse på rett sted. For å bruke de få helsefagarbeiderene vi har til å lage mat er ikke gunstig og heller ikke økonomisk riktig

Vi jobber videre med:

Mer sambruk av personell og samhandling mellom tjenesteområdene.

En rettferdig fordeling innenfor rammen av knappe ressurser. Fokus på helhet – ikke «delhet». Alle avdelinger og tjenesteområder må bidra der det er handlingsrom forutsatt at man opprettholder forsvarlig drift.

- Vi har i år i samlet personalet i hjemmesykepleien og på Lesjatun under samme tak på helsehuset. Målet er da at de møter opp inne på HBO sammen med resten av hjemmesykepleierne. Får rapport og den enkelte blir fordelt etter rett kompetanse på rett plass og vi får styrt ressursene dit der er behov. Gevinsten kan være at vi slipper innleie av vikarer og overtidbruk.
- Vi er på vei til å jobbe på tvers av både Hjemmesykepleien, Lesjatun og Eldres

Reduksjon i bruk av overtid og vikarbyrå

Jobbe målretta på avdelingsnivå med planlegging av drifta, rutinar ved innleige, godt kjennskap til regelverk og Visma flyt ressursstyring som verktøy. Nærledelse er her eit nøkkelord. Samarbeide med LSH om personalet på tvers av avdelingane.

Jobbe aktivt og målrettet for å rekruttere sykepleiere/helsefagarbeidere.

Det mangler folk innen helse, vi blir stadig flere eldre, og eldre folk trenger også flere helsetjenester. Mange som jobber innen helse- og velferdsområdet, jobber deltid. Her har vi et stort og ubrukt arbeidskraftpotensial. Å øke stillingsstørrelser er en stor utfordring vi har her i Lesja

Jobbe aktiv med å reklamere for hva Lesja har å tilby til mulige tilflyttere. Bruke sosiale medier som FB, Instagram og en kontinuerlig oppdatert hjemmeside

Miljøarbeidertjenesten

Miljøarbeidertjenesten med Lesjaskog dagsenter skal være et trygt, trivelig og utviklende bo-, arbeids- og aktiviseringstilbud, bygget opp etter den enkeltes forutsetninger og behov.

Miljøarbeidet skal være systematisk og målretta, det skal opprettholde/ utvikle brukernes ferdigheter og gi økt selvtillit og selvhjelpenhet. Miljøarbeidertjenesten er i stadig utvikling og vi jobber ut fra lovpålagte tjenester gitt i enkeltvedtak til personer som trenger dette.

Tjenesten har base ved Skoglund Bofelleskap på Lesjaskog. Vi har 11 brukere tilknyttet vår tjeneste hvor enkelte brukere har 1:1 og 2:1 bemanning. I vår tjeneste ligger også som nevnt Lesjaskog dagsenter hvor vi har 3 VTA plasser og aktiviseringstilbud til totalt 9 stk.

Utfordringer og strategi.

Vi har lav grunnbemanning pr.d.d noe som tilsier at et økende hjelpebehov etter hvert vil kreve mer bemanning hos enkelte brukere. Det er viktig å merke seg at om det skulle bli flere ressurskrevende brukere kan man få refundert opp mot 80% av lønnsutgiftene så lenge det er knytt opp til direkte brukerkontakt.

Miljøarbeidertjenesten er en bred tjeneste som kan dekke mange hjelpebehov i kommunene og vi jobber videre med å synliggjøre hva tjenesten innebærer.

Utfordringene vår tjeneste vil møte ligger i bemanning og det tå få tak i nok fagpersonell. Vi må jobbe sammen med andre enheter for å få tak i å bruke kvalifisert personell riktig innad i tjenestene

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
Gode kvalitet og pasient/brukersikkerhet i tjenestene	<ul style="list-style-type: none"> • Profil skal være et godt implementert verktøy i våre tjenester • Vi skal ha en personalgruppe med bred kompetanse innenfor ulike typer sjeldne diagnoser 	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre gode tjenester gjennom tett samarbeid med inntakskontor • Oppdatert rutiner og profil • Kompetansehevin g gjennom utdanning både

	<ul style="list-style-type: none"> • Regelmessige samarbeidsmøter mellom etater som har innvirkning på vår brukergruppe. 	etterutdanning og fagbrev <ul style="list-style-type: none"> • Jobbe i basisteam for å benytte og opparbeide spisskompetanse rundt enkelte diagnoser
Dekke større tjenesteområdet	En tjeneste med fokus på tilrettelegging for personer både med og uten diagnoser, men som har hjelpebehov av ulik sort.	<ul style="list-style-type: none"> • Ny turnus formet rundt enkelte brukere (basisteam) • Tett samarbeid med skole/barnehage • Tett samarbeid med andre tjenester i kommunen som barnevern og psykiatri.
Godt innarbeidet Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	<ul style="list-style-type: none"> • Implementert alle fagsystemer som er tilgjengelig i virksomheten. • Kurs innenfor velferdsteknologi Oppfølging av velferdsteknologi miljøarbeidertjenest en kan benytte seg av 	

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		11 671 364	12 101 061	12 101 061	12 101 061
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	-107 186			
Lønns og prisvekst (deflator)		536 883			
Sum rammebehov		12 101 061	12 101 061	12 101 061	12 101 061
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		12 101 061	12 101 061	12 101 061	12 101 061

T1: Diverse innsparinger

Barneverntjenesten

Barneverntjenesten er en interkommunal tjeneste for Lesja og Dovre der Lesja er vertskommune.

Tjenesten har pr i dag 6,95 årsverk etter kutt på 1,0 stilling i 2022.

Barneverntjenesten yter tjenester etter lov om barneverntjenester. Ny lov om barnevernstjenester trådte i kraft 01.01.23. Tjenester og tiltak knyttet til barn i Lesja føres på ansvarsområde 360 og felles administrative utgifter føres på 359.

Utfordringer:

Barnevernreformen, også kalt oppvekstreformen, trådte i kraft 01.01.22.

Økt ansvar faglig og økonomisk: Med oppvekstreformen har kommunene fått et større ansvar for barnevernet både faglig og økonomisk. Dette stiller høye krav til kommunens styring av barnevernet, ledelsen i barnevernet og til det samlede arbeidet med tidlig innsats i kommunen. Formålet med endringene i reformen er at de samlet sett skal gi et bedre barnevern, slik at flest mulig barn kan få tilpasset hjelp innenfor de ressursene barnevernet og kommunen til enhver tid disponerer.

Kommunene har fått et helhetlig økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem og alt ansvar for oppfølging og veiledning av fosterhjem flyttes fra stat til kommune. Egenandeler for statlige barnevernstiltak som akuttiltak og institusjoner har økt kraftig, mens egenandelen for spesialiserte hjelpetiltak er redusert. Dette kan få store utslag på budsjettet. En ungdom plassert på institusjon koster nå i overkant av 2 millioner årlig, mot 912.000 ved utgangen av 2022.

Fra 2011- 2022 mottok tjenesten øremerkede midler fra statsforvalter på til sammen 2,3 millioner til stillinger i barnevernet. Økt økonomisk ansvar for kommunen blir delvis kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet, men vil på langt nær kunne dekke de økte utgiftene og dette tilskuddet reduseres for hvert år.

Økt saksmengde, økte krav til saksbehandling, rapporteringer og flere oppdragstakere i begge kommuner gjør tjenesten sårbar ved fravær. Spesielt etter nedtak av en hel stilling i 2022.

Tjenesten har hatt store vakanser gjennom driftsåret grunnet permisjoner og har ved utgangen av året 1,3 stillinger i vakanse. Det er krevende å skaffe vikarer for saksbehandlere i barnevernet ved korte permisjoner. Det tar tid og ressurser og lære opp nye ansatte i en generalisttjeneste der saksbehandlerne må inneha kunnskap på en rekke områder.

Kompetansekrav i tjenesten: Innen 2031 skal alle som jobber i barnevernet ha utdanning tilsvarende master.

Strategier:

- En hel saksbehandlerstilling er gjort om til tiltaksstilling. Denne ressursen skal nyttes uavhengig av sak i barnevernet. Foreldre kan selv be om hjelp i tillegg til at tjenesten mottar søknader fra samarbeidende instanser.
- For å dekke opp vakansen på 1,3 stilling, ansettes en merkantil ressurs fra 01.01.-01.09.24 for å ta unna alle merkantile oppgaver. Dette vil friggi tid til fagpersonene som pr i dag er svært presset på tid.
- Barnevernet tar i bruk dataverktøyet *veilederen.no* for å sikre at kommunen oppfyller kravene til nødvendig opplæring for ansatte.
- Barnevernet lager en kompetanseplan som sikrer at alle ansatte når målet om master innen 2031.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
Tjenesten skal rigges for å imøtekomme kravene i oppvekstreformen. Tidlig tverrfaglig innsats skal redusere behovet for omsorgsovertakelser.	Barnevernet er en naturlig del av kommunens forebyggende virksomhet og bidrar med sin kompetanse på det forebyggende området. Barneverntjenesten har oppfylt regjeringens kompetansekrav. Nytt fagsystem og ny barnevernlov er godt integrert i tjenesten og har økt kvaliteten	Barneverntjenesten deltar i alle tverrfaglige team og er en synlig og god samarbeidspartner for alle som jobber med barn og unge i kommunen. Barnevernet har tiltakspersoner som jobber utadrettet med foreldrestøttende tiltak både på system og individnivå.

	i alle ledd av en barnevernssak	
Riktig kompetanse på riktig arbeidsoppgave. Barnevernet skal yte best mulig hjelp til barn og familier ved bruk av egne ressurser.	Ingen fristbrudd Alle stillingshjemlene er besatt med riktig fagkompetanse. Tjenesten ivaretar alle kjerneoppgavene jf ny lov, samt kravene i oppvekstreformen.	Omrigging av ressurser i tjenesten frigir tid til saksbehandling og sørger for at kommunen kommer tidligere inn med forebyggende arbeid. Bruk av private konsulenter er sterkt redusert. Brukes kun i saker der det foreligger en kost- nytte vurdering som tilsier at bruk av konsulent er forsvarlig, faglig og økonomisk.
Økt fokus på medvirkning, foreldre og barn.	Økt kvalitet og oppfylging av lovkrav. Avvik over flere år skal rettes ved gjennomføring av brukerundersøkelser annethvert år i tjenesten.	En brukerundersøkelse er gjennomført for alle ungdommer på ettervern i alderen 18-25 år. Brukerundersøkelser annethvert år er lagt inn i årshjul.
Kompetanseoverføring til andre tjenester for å styrke forebyggende arbeid og tidlig innsats.	Barnevernet har økt egen kompetanse og overfører regelmessig relevant kompetanse til andre tjenester som styrker deres muligheter til å jobbe godt forebyggende.	Alle ansatte i barnevernet er ferdig skolert i metoden "den dialogiske barnesamtalen" og deler sin kompetanse med ansatte i skole og barnehage.
Kommunens administrative og politiske ledelse har god innsikt og kjennskap til sin barneverntjeneste.	Begge kommunene i vertskommunesamarbeidet har god oversikt over statusen i tjenesten innen fag, bemanning og økonomi til enhver tid.	Insam rapporteringsrutiner med tertialrapporteringer er tatt i bruk. Barnevernleder rapporterer til nærmeste overordnede i begge kommuner.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		4 809 743	4 719 206	4 719 206	4 719 206
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	-311 785			
Lønns og prisvekst (deflator)		221 248			
Sum rammebehov		4 719 206	4 719 206	4 719 206	4 719 206
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		4 719 206	4 719 206	4 719 206	4 719 206

Reduksjon på ansvar 360 (tiltak i barnevernet): 311 785,-

Tiltak 1: Redusert bruk av private konsulenter.

Tiltak 2: Redusert bruk av institusjonsplasser.

Tiltak 3 : Andre mind kostnadsbesparende tiltak.

Landbruk

Landbrukskontoret er interkommunalt for Lesja og Dovre. Vår oppgave er å være aktive pådrivere til støtte for landbruksnæringa i kommunene våre. Vi informerer, veileder, behandler og utfører kontroll av søknader knyttet til mange statlige tilskuddordninger i landbruket. Vi behandler også lovsaker etter eksempelvis jord- og konsesjonslov.

Utfordringer og strategi

Effektiviseringa i landbruket har medført ei strukturendring i det norske landbruket. Driftsenhetene blir stadig færre, men større i omfang. Det er stadig endringer i eiendomsstrukturer og det er i varierende grad kjøp/salg av eiendom. De statlige tilskuddsordningene til landbruket er også i kontinuerlig utvikling. Selv om produsentantallet reduseres, økes kompleksiteten og omfanget av den enkeltes søknader. Selv som de fleste tilskuddsordninger er gjort digitale så opplever ikke landbruksavdelingen en reduksjon i veiledningsbehov. Slik vi ser det så skyldes det en kombinasjon av at enkelte av søknadsportalene fortsatt ikke er brukervennlige samtidig som omfanget av støtteordninger og omfanget av driftsenhetene øker.

De statlige tilskuddsordningene til landbruket er vesentlige for de som har arbeidet sitt i næringa. Pådriverrollen avdelingen har i denne sammenheng er å informere, veilede og støtte gårdbrukerne godt slik at de kan høste best mulig av tilskuddsordningene. I jordlov- og konsesjonslovsammenheng ligger det i pådriverrollen at den faglige veiledninga må være god slik at gårdbrukerne får realisert planene sine. Pådriverrollen legger også et ansvar på avdelingen blant annet i sammenheng med å støtte investeringslystne gårdbrukere, aktivt bidra i prosjekt som f.eks. støtter bruk av utmarksressursen, og ta tak i saker/prosjekt som ansees som nødvendig for ei positiv utvikling i næringa. Dette krever en lyttende tilnærming til næringa, med stor vekt på samarbeid med næringa selv og med aktører som arbeider opp mot næringa.

For å være aktive pådrivere for landbruket må avdelingen inneha god faglig kompetanse både innen tilskuddsordningene og lovsaker i landbruket. Det blir også viktig at avdelingen

har kompetanse på informasjons- og arrangementsarbeid, samtidig som avdelingen trenger å ha kapasitet til å ha den nødvendige dialogen med de ulike aktørene i landbruksnæringa.

Avdelingen har et regionalt samarbeid med kommuner i Nord-Gudbrandsdalen kalt Bærekraftig sameksistens med sau og jerv i utmarka. Avdelingen bruker mye ressurser i prosjektet. Til gjengjeld øker medarbeiderne kompetansen sin på området både når det gjelder organisering av skadefellingslag og bruk av nye digitale verktøy. Avdelingen har i 2023 også gjennomført prosjektet Sommerjobb på gård for ungdom. Selv om prosjekt opptar ressurser fra avdelingen så mener vi at det gagnar landbruket til gangs. Det øker også motivasjonen i avdelingen fordi det er ingenting som gleder oss mer enn å oppleve glade gårdbrukere og ei positiv utvikling av landbruket i Lesja og Dovre.

Målsettinger i planperioden

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
Opprettholde og utvikle landbruket som den viktigste og bærende næringa i kommunen	Økt nærhet til gårdbrukerne	Skape sosiale og gode faglige arenaer for gårdbrukerne
	Lav konflikt mellom beitedyr og rovvilt	Ha god dialog beitenæringa både før, under og etter beitesesongen Delta aktivt i møter med Statsforvalter, Miljødirektorat og Rovviltnemnd for å fremme beitenæringas sak
	Opprettholde investeringsnivået i landbruket	Arrangere årlig befarings med Innovasjon Norge hos gårdbrukere som vurderer å investere på gården sin
Veilede og saksbehandle på en god måte	Saksbehandle på en faglig god måte	Prioritere å delta på kurs og samlinger i regi av f.eks Statsforvalteren for å ha oppdatert kunnskap om de ulike fagområdene
		Stimulere til kompetanseheving hos medarbeiderne

Driftsbudsjett og økonomiplan

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		2 484 972	2 566 288	2 566 288	2 566 288
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T1	-32 993			
Lønns og prisvekst (deflator)		114 309			
Sum rammebehov		2 566 288	2 566 288	2 566 288	2 566 288
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		2 566 288	2 566 288	2 566 288	2 566 288

Tiltak 1: En medarbeider skal arbeide i redusert stilling i 2024.

Teknisk

Teknisk har ansvar for drift og vedlikehold av kommunens bygninger og eiendommer samt drift og vedlikehold av vannforsyning og avløpsanlegg. I tillegg ansvar for drift og vedlikehold av kommunale veger herunder gatelys. Renovasjonsordning, brann- og feiervesen er organisert som interkommunale samarbeid, men er også lagt inn under teknisk sitt budsjett.

Utfordringer og strategi.

Vi har innenfor alle områder begrensede ressurser som ikke står helt i forhold til antall bygg og omfang av teknisk infrastruktur. Dette medfører at det fortsatt er etterslep på en rekke vedlikeholdsoppgaver. Målsetting i planperioden er å komme over på planlagt vedlikehold og oppgradering av bygningsmasse i samsvar med vedlikeholdsplanen. Det må årlig settes inn ressurser på enkeltbygg for å oppnå en tilfredsstillende bygningsmasse i løpet av noen år. Det ble for 2023 lagt inn en betydelig økning i vedlikeholdsbudsjettet for kommunens funksjonsbygg slik at tiltak i vedlikeholdsplanen kunne gjennomføres. Vi ble imidlertid utfordret på å redusere budsjettet ved regulering i høst på grunn av mindre inntekter enn budsjettet på VVAR området. Ønsket effekt er derfor ikke oppnådd fullt ut. I budsjett for 2024 er ikke tatt inn økt post til vedlikehold i budsjetttramma og tiltakene i vedtatt vedlikeholdsplan må derfor skyves ut i tid.

Status og plan for oppgradering og vedlikehold av kommunale veger er under utarbeidelse. Kapasitet i avdelingen siste året gjør at vi ikke har kommet i mål med vedlikeholdsplanen for vegnettet. Når plan er vedtatt vil hovedfokus være å oppgradere vegene i samsvar med plan. Nye kontrakter for vintervedlikehold har medført en kostnadsvekst på ca 1,1 mill kr og gjør det vanskelig å komme i mål innenfor tildelt ramme på teknisk.

Det forventes tilfredsstillende kvalitet og mengde vann- og avløpsløsninger til innbyggerne og ikke minst i forhold til utbyggingen som er initiert på Bjorli. For at vi skal kunne levere på dette er det behov for betydelige investeringer i årene som kommer. Oppgradering og utvidelse av renseanlegget og etablering av nye grunnvannsbrønner er nødvendig. Hovedplan og vedlikeholdsplaner med handlingsdel vil være strategien her, i tillegg må vi ha tilgang på nødvendig økonomiske ressurser og kompetanse innenfor fagområdene. Det er lagt inn forventede investeringer på Bjorli i økonomiplanperioden. Det er imidlertid usikkerhet med hensyn til hvilken renseløsning som vil bli krevd. Vi har klage på avslag på utslippssøknad inne hos Miljødirektoratet. Dette gir noe usikkerhet mht. gebyrnivå og lånebehov innenfor VA-området i årene som kommer. Det er ved beregning av vann- og avløpsgebyr tatt høyde for et mellomalternativ av renseprosess for investeringene her.

Økende bygningsvolumer, mer komplekse bygg og utvidelse av teknisk infrastruktur gjør at det må avsettes nødvendige ressurser til å drifte bygg og anlegg slik at kommunens eiendom ikke forringes. Det er som kjent et etterslep på vedlikehold av bygg og anlegg. Etterslep på vedlikehold bygg og sanering av ledningsnett vil kreve økonomisk og personellmessige ressurser i perioden. Dersom det kreves at vi bygger et konvensjonelt anlegg for rensing av avløpsvann på Bjorli og etter hvert på Lesja vil dette medføre behov for å øke bemanningen samt økt økonomisk ramme til drift av renseanlegget.

Vaktmestertjenesten/byggdrift har også ansvar for ut- og innkjøring av hjelpemidler til hjemmeboende. Dette er en oppgave som har økt betraktelig de siste årene og som trolig vil fortsette å øke etter hvert som flere skal bo hjemme og tilgang på hjelpemidler øker. Her må vi ha et godt samarbeid med Helse med fordeling av oppgaver i samsvar med den kompetanse vi innehar innenfor nye hjelpemidler/velferdsteknologi.

Ved renholdstjenesten er nye oppgaver med renhold av Frivilligsentralene, 2 nyrenoverte etasjer i administrasjonsbygg 2 (kommunehuset) og næringsareal i bankbygget, dette

medfører økt lønnskostnad i 2024. Vi tilpasser med dette renholdstjenesten i takt med endring av bruk i funksjonsbyggene.

Vedlikeholdsbudsjett for bygget er redusert noe som følge av at deler av bygget nå er renovert og forhåpentligvis gir noe mindre vedlikeholdsbehov.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
<ul style="list-style-type: none"> Veldrevne bygg og installasjoner. Med god vaktmester- og renholdstjeneste. 	<ul style="list-style-type: none"> Volum av bygningsmasse som samsvarer med vedlikeholdsbudsjett og bemanning. 	<ul style="list-style-type: none"> Vi når ikke målene i vedtatt vedlikeholdsplan med de ressurser som er avsatt i rammen for 2024. Årshjul for systematisk vedlikehold og kontroll er på plass for alle bygg.
<ul style="list-style-type: none"> Funksjonelle og trygge bygg tilpasset tjenestenes behov og kommunens handlingsrom 	<ul style="list-style-type: none"> Snuoperasjon i Samsvar med demografisk utvikling er politisk vedtatt og igangsatt. Geografisk struktur på tjenester innen helse og oppvekst er definert, og resurser til drift og vedlikehold er tilpasset strukturen. Alle brannkrav gitt ved branntilsyn og krav synliggjort i rapport brann2022 er oppfylt. 	<ul style="list-style-type: none"> Hovedmål for- og struktur på tjenestene er avklart i kommuneplanens samfunnsdel. Tjenesten har lagt sine strategiske planer slik at målene og behov for/krav til fremtidens funksjonsbygg er avklart. Brannsikring av kommunehuset er ferdigstilt. Alle avvik etter branntilsyn ved Lesja helsehus er lukket. Lukking av avvik ved Eldres senter er igangsatt.
<ul style="list-style-type: none"> Trafikksikre veger med nødvendig vedlikehold sommer og vinter. 	<ul style="list-style-type: none"> Ingen alvorlig skadde eller drepte på våre veger. Budsjett som samsvarer med vedlikeholdsbehovet Skifte stikkrenner på 20% av vegnettet slik at vi "tåler" en 200-årsflom. 	<ul style="list-style-type: none"> Handlingsdel av trafikksikkerhetsplanen blir revidert, vi gjør framskritt mht forebyggende trafikksikkerhetsarbeid. Plan for oppgradering av kommunale veger vedtas. Ferdigstille gangforbindelse mot busslomme ved Løskam fra busslomme ved Morkavegen.

<ul style="list-style-type: none"> • Attraktive sentrumsområder som gir bolyst og trivsel for fastboende og besøkende. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiltak i sentrumsplanene er realisert 	<ul style="list-style-type: none"> • Videre arbeid med tiltak i Lesja sentrum. Aktivitetsområde mellom næringsbygget og kommunehuset. •
<ul style="list-style-type: none"> • Høy sikkerhet for vannforsyning og avløpsanlegg der utslippskrav overholdes til enhver tid. 100% fornøyde brukere 	<ul style="list-style-type: none"> • 100% godkjente drikkevannsprøver. • Alle krav i utslippstillatelsene overholdes. • Redusert innlekking på avløpsnettet med 40% • Sanert hovedstrekninger av ledningsnettet på Bjorli. • Oppdatert saneringsplan for vann- og avløpsnett 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilfredsstillende drikkevannsprøver ved alle vannverkene. • Ny brønn Joramo er tatt i bruk. • Prosjektering av nytt renseanlegg på Bjorli er ferdig slik at bygging kan igangsettes 2024. • Igangsette arbeidet med forbehandlingsanlegg Hosetmoen RA. • 10 % reduksjon fremmedvann avløp.
<ul style="list-style-type: none"> • Nødvendig kompetanse innenfor drift av VVA. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle fagarbeidere skal ha gjennomført driftsoperatørkurs. • Alle fagarbeidere skal ha opplæring/ kompetanse for å kunne drive det nye anlegget på Bjorli mest mulig optimalt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Det meldes opp 2 personer til kurs i drift av vann- og avløpsanlegg.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		12 871 595	10 903 855	10 903 855	10 903 855
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023	T1	-4 500 000			
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode	T2	1 150 000			
	T3	300 000			
	T4	30 000			
	T5	300 000			
	T6	160 167			
Lønns og prisvekst (deflator)		592 093			
Sum rammebehov		10 903 855	10 903 855	10 903 855	10 903 855
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		10 903 855	10 903 855	10 903 855	10 903 855

- Tiltak T1: Grunnerverv Bjorli – GS/veg, Tiltak avsluttet.
 Tiltak T2: Økte kostnader til vintervedlikehold etter ny anbudsrunde.
 Tiltak T3: Økte kostnader felles beredskap og forbyggende arbeid brann og feiing.
 Tiltak T4: Økte kostnader til årlig kontroll brannseksjoneringsvegger Lesja helsehus.
 Tiltak T5: Økt renholds ressurs administrasjonsbygg og skole.
 Tiltak T6: Kostnadsvekst utover deflator.

Forvaltning

Forvaltning har 600% faste stillingsressurser og 100% 3-årig prosjektstilling innen plan. Forvaltning leverer lovpålagte tjenester innen plan, byggesak, oppmåling, kart og miljø. Forvaltning jobber både med enkeltsaker, strategiske planer for kommunen, kommuneplan og mer. En stor del av arbeidet er også lovpålagt veiledning, samtidig som vi er viktig for utviklings- og næringsarbeid. Forvaltning er også viktig innen matrikkel, adresse og kartarbeid for å oppdatere viktige register som beredskap, eiendomsskatt og hele Norge benytter seg av.

Utfordringer og strategi.

Forvaltning har stor etterspørsel av tjenestene sine og leverer i hovedsak lovpålagte tjenester med strenge tidsfrister. For å holde kostnadene nede må inntekspotensialet fra gebyrene utnyttes. Det er i løpet av 2023 vedtatt nytt gebyrregulativ og det er gjennomgått hele gebyrsystemet for å utnytte inntektssiden innen selvkostprinsippet korrekt og best mulig. Det er likevel slik at kommunens eget planarbeid (kommuneplan, temaplaner med mer), generell veiledning, adressering, ulike kartarbeid og matrikkelarbeid og planarbeid ikke kan gebyrlegges.

Markedet for bygging av fritidsboliger i 2024 er vanskelig å forutse med tanke på gebyrinntekter. Det er derfor usikker inntektsside innen både plan, byggesak og oppmåling da fritidsmarkedet representerer en stor del av inntektssiden. Budsjetteringen av inntekter er derfor holdt på dagens nivå, men med et påslag på 285.000 kr.

Det er vedtatt at kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal rulleres. Den 3-årige prosjektstillingen kom inn fra desember 2023-desember til desember 2026 for at kommunen skal ha økt ressurs til planarbeidet. Nødvendige utredninger til dette arbeidet vil være kostbart i årene fremover, men er nødvendig for oppgaven. Det er et behov for juridisk bistand innen byggesak/plan i 2024, det er ikke tatt med innenfor rammen da en ikke kjenner nivået på behov per nå.

Målsettinger i planperioden.

Overordnet mål	Slik vil vi ha det i 2027	Hit kommer vi i 2024
Oppdatert arealplan og styringsverktøy	Ny vedtatt kommuneplanens arealdel	Flomutrede områder på Bjorli og evt. andre steder i kommunen. Jobbe med nye områder inn i kommuneplanen.
Oppdatert samfunnsdel og styringsverktøy	Ny vedtatt kommuneplanens samfunnsdel	Ny vedtatt kommuneplanens samfunnsdel
Økt næringsaktivitet	<ul style="list-style-type: none"> Flere nye godkjente regulerte utbyggingsområder Fornøyde kunder: ha gjennomført brukerundersøkelse 	<ul style="list-style-type: none"> holde seg innenfor saksbehandlingstider yte god veiledning og service ha god faglig kontroll for å levere en sikker tjeneste

	<ul style="list-style-type: none"> • Stor aktivitet innen bygg- og eigedom • Nye næringsområder vedtatt i kommuneplanen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vedta utbyggingsavtale for Bjorli områdereguleringsplan.
Flere nye bolighus/tomter	Flere nye bolighus og boligtomter	Prioritere boligsaker
God styring på økonomien i Lesja kommune	Budsjettdisiplin	Kontroll på budsjett
Et grønnere Lesja		Vedta kommuneplan for naturmangfold.

Driftsbudsjett og økonomiplan.

	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Vedtatt ramme		4 812 746	5 055 731	5 055 731	5 055 731
Politisk vedtatte budsjettendringer 2023					
Tiltak fra gjeldende økonomiplan					
3-årig prosjektstilling plan, vedtatt budsjettsak til 2023.	1	343 314			
Administrative tiltak ny økonomiplanperiode					
flomvurdering Bjorli, reduksjon av alle øvrige konsulenttjenester	2	-20 000			
tilskudd flomvurdering fra NVE	3	-250 000			
tilskudd til naturmangfoldplanen (viderføring av tilsagn)	4	0			
økte inntekter byggesak og oppmåling	5	-285 000			
reduksjon av utgifter ut over lønnsutgifter (kurs, utstyr, konsulent m.m)	6	-70 000			
økte kostnader ut over deflator til lønn, pensjon m.m	7	318 285			
si opp skuddpremieordningen	8	-15 000			
deflator		221 386			
Sum rammebehov		5 055 731	5 055 731	5 055 731	5 055 731
Kommunedirektørens forslag til justering					
Ramme økonomiplanperioden		5 055 731	5 055 731	5 055 731	5 055 731

Tiltak 1: I vedtatt planstrategi er både samfunnsdelen og arealdelen prioritert som de store oppgavene. 3-årig prosjektstilling som var lagt inn i budsjett 2023 for deler av 2023. Stillingen er på plass fra desember 2023 og 3 år fremover.

Tiltak 2: Det er innhentet pris på flomutredning på Bjorli, 880.000kr. Flomutredningen må utredes i forbindelse med kommuneplanens arealdel, og inneholder også en sårbarhetsanalyse i deler av eksisterende bebyggelse (se tiltak 3). Dersom beløpet utsettes eller reduseres utsettes kommuneplanarbeidet med 1 år. Utredninger antas også å bli dyrere ved å utsette tiltaket. Alle øvrige konsulenttjenester som juridisk bistand er tatt ut av budsjettet slik at det kun er flomutredninger som er tatt inn i budsjettet.

Tiltak 3: Det er søkt og innvilget 250.000 kr til kartlegging av sårbare punkt ved eksisterende bebyggelse i et område på Bjorli med eksisterende bebyggelse. Dette vil dekke inn en del av utgiftene i tiltak 2.

Tiltak 4: Videreføring av budsjettert inntekt fra 2023, når plan for naturmangfold vedtas kan innvilget tilskudd på 125.000kr utbetales til kommunen, dette vil skje i 2024.

Tiltak 5: Markedssituasjonen knyttet til bygging er usikker, og også gebyrinntektene for 2024. Det forventes ca lik mengde saker i 2024 som i 2023. Det er lagt inn en liten økning på 160.000kr innen byggesak, 100.000kr innen oppmåling og 25.000kr innen plan.

Tiltak 6: Reduksjon av utgifter av kontorutstyr, kurs, ingen overtid, alt av andre utgifter ut over lønn er snart kuttet. Dette gjør at ikke alle i avdelingen kan delta på kurs pga. reduserte utgifter. Dette er ikke en varig innsparingsmetode da personell må holde seg faglig oppdatert, da det kommer mye nytt hvert år.

Tiltak 7: Dette er økte utgifter til lønn, pensjon, arbeidsgiveravgift og forsikring ut over deflator. I 2023 lå det ikke inne 2 hele stillinger innen oppmåling pga. vakanse.

Tiltak 8: Forslag om at kommunen sier opp avtalen med fjellstyret og grunneierlagene med skuddpremie for rev, kråke med mer. Det er flere kommuner som ikke er med å betale på skuddpremie, der er det kun rettighetshavere som står for dette. Viltfondet kan ikke benyttes til å betale skuddpremier med.

Dokumenter

Vedlegg

- 1 Driftsbudsjett tjenesteområder, ansvar og kontoart 2024
- 2 Investeringsplan pr prosjekt 2024-2027
- 3 Økonomisk oversikt investering 2024-2027
- 4 Økonomiske oversikter 2024-2027
- 5 Bevilgningsoversikt drift §5-4 2024 - 2027, versjon 430
- 6 Anskaffelse og anvendelse av midler
- 7 Økonomisk oversikt drift 2024-2027 formannskap 30.11.23

- 8 Lesja_kommune_brannrevisjon_hovedrapport

- 9 Blasenborg_skule_Brannrevisjon_2022

- 10 Eldres_senter_Brannrevisjon_2022

- 11 Lesja_Barnehage_Plan_2_Brannrevisjon_2022

- 12 Lesja_skule_Brannrevisjon_2022

- 13 Lesjaskog_barnehage_Brannrevisjon_2022

- 14 Lesjatun_Brannrevisjon_2022
- 15 Lesja_kommunehus_branntekniske_krav
- 16 Tunstugu_Brannrevisjon_2022
- 17 Skoglund_Brannrevisjon_2022
- 18 Lesjatun_Brannrevisjon_2022
- 19 1. Lesja-Bassengteknisk-tilstandsanalyse
- 20 3. Mal-opplaeringsbasseng
- 21 4. Lesja-Prinsippskisser-utv-for-opplaeringsbasseng
- 22 2308-Lesja-svh-3424-skjema-1
- 23 2308-B-06-2
- 24 52207819 - Notat N001 befaringsvømmehaller lesja -utkast

Innstilling:

- 1) Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 godkjennes.
- 2) Av de totale investeringene på 55 157 900 kroner blir inntil 45,2 millioner tatt opp som serielån med avdragstid på 35 år, resterende blir finansiert gjennom fond/refusjon/tilskudd/mva.
- 3) Netto driftsresultat 2024, kr 12 284 000 overføres 5 000 000 kr til investeringsregnskapet, 6 080 000 kr avsettes bundne driftsfond, 5 740 000 kr brukes fra bundne driftsfond og 6 944 000 kr avsettes til disposisjonsfondet.
- 4) Konesjonsavgiften settes av til kraftfond og skal anvendes til næringsutvikling.
- 5) Finansielle måltall
  - Netto driftsresultat skal utgjøre 1,75 % av brutto driftsinntekter årlig i økonomiplanperioden
  - Disposisjonsfond skal utgjøre minimum 10 % av brutto driftsinntekter
  - Rente og avdragsbelastningen skal ikke overstige 6 % av brutto driftsinntekter
  - Netto lånegjeld skal utgjøre maksimalt 110 % av brutto inntekter.

- 6) Kommunedirektøren starter opp arbeidet med å utrede kostnadsreducerende tiltak som skal innarbeides i økonomiplan og budsjett 2025 med særskilt fokus på oppvekst.

Per Dag Hole
kommunedirektør

Ungdomsrådets behandling av sak 7/2023 i møte den 20.10.2023:

Behandling

Orientering tatt til etterretning.

Vedtak

Sekretær orienterte kort om budsjett, det blir nærmere drøfta og forklart i neste ungdomsrådsmøte

Eldrerådets behandling av sak 7/2023 i møte den 07.12.2023:

Behandling

Eldrerådet tar orienteringa til etterretning men vil likevel ha med:

Eldrerådet i Lesja mener at Lesja i fremtiden skal ha ha to institusjoner for eldre mennesker i kommunen, en på Lesja og en på Lesjaskog og at alle beboerplasser blir opprettholdt.

I en tid da den eldre befolkninga i Lesja, som i mange andre kommuner, blir flere og flere, mener vi at det er viktige å ta vare på tilbudet vi har i dag. Egentlig bør en bygge opp og ikke ned. Det er viktig at den eldre befolkninga føler seg ivaretatt og har gode tilbud som er tilpasset den enkelte, at de får andledning til å være sine siste år i et trygt miljø hvor de føler seg hjemme og med trivelig samvær med kjente folk. Alle som bor vest i bygda er svært glad i Eldres senter, føler tilhørighet her og det er trygt og godt å ha denne institusjonen i bygda.

Vi ser det som er viktig å følge opp strategiplanen leve hele livet i Lesja som videre sier: Målet med reformen er at eldre kan mestre livet lenger og ha en trygg, aktiv og verdig alderdom.

Mer konkret skal Leve hele livet bidra til.

- at eldre får flere gode leveår der de beholder god helse og livskvalitet, mestrer eget liv og får den helsehjelpen de trenger - når de har behov for den
- Pårørende som ikke blir utslitt, og som kan ha en jevn innsats for sine nærmeste
- ansatte som opplever at de har et godt arbeidsmiljø, der de får benytte kompetansen sin og får gjort en faglig god jobb

Leve hele livet har fem innsatsområder:

1. Et aldersvennlig Norge

2. Aktivitet og fellesskap
3. Mat og måltider
4. Helsehjelp
5. Sammenheng i tjenestene

Vedtak

Kommunalsjef Øyvind Engen orienterte om budsjett og økonomiplan

Livsløpsutvalgets behandling av sak 11/2023 i møte den 29.11.2023:

Behandling

Kommunedirektørens forslag til innstilling ble tatt til orientering

Vedtak

Kommunedirektørens forslag til innstilling ble tatt til orientering.

Forvaltningsutvalgets behandling av sak 21/2023 i møte den 29.11.2023:

Behandling

Ellen S Syse foreslo to tilleggspunkt og endring i punkt 3:

"Nytt punkt:

- Posten for vedlikehold av kommunal eidedomsmasse aukast med 1 000 000 kr.

Endring i punkt 3: "... 5 944 000 kr avsettes til disposisjonsfondet."

- Nytt punkt: Kommunedirektøren får i oppdrag å fortsette jobben med å selge kommunal eidegom der dette vil vere formålsteneleg.

Kommunedirektørens innstilling med Ellen S Syse sitt endringsforslag i pkt3 og forslag til nye punkt enstemmig vedtatt.

Vedtak

1) Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 godkjennes.

2) Av de totale investeringene på 55 157 900 kroner blir inntil 45,2 millioner tatt opp som serielån med avdragstid på 35 år, resterende blir finansiert gjennom fond/refusjon/tilskudd/mva.

3) Netto driftsresultat 2024, kr 12 284 000 overføres 5 000 000 kr til investeringsregnskapet, 6 080 000 kr avsettes bundne driftsfond, 5 740 000 kr brukes fra bundne driftsfond og 5 944 000 kr avsettes til disposisjonsfondet.

4) Konesjonsavgiften settes av til kraftfond og skal anvendes til næringsutvikling.

5) Finansielle måltall

- Netto driftsresultat skal utgjøre 1,75 % av brutto driftsinntekter årlig i økonomiplanperioden

- Disposisjonsfond skal utgjøre minimum 10 % av brutto driftsinntekter
- Rente og avdragsbelastningen skal ikke overstige 6 % av brutto driftsinntekter
- Netto lånegjeld skal utgjøre maksimalt 110 % av brutto inntekter.

6) Kommunedirektøren starter opp arbeidet med å utrede kostnadsreducerende tiltak som skal innarbeides i økonomiplan og budsjett 2025 med særskilt fokus på oppvekst.

7) Posten for vedlikehold av kommunal egedomsmasse aukast med 1 000 000 kr.

8) Kommunedirektøren får i oppdrag å fortsette jobben med å selge kommunal egedom der dette vil vere formålsteneleg.

Formannskapetets behandling av sak 66/2023 i møte den 30.11.2023:

Behandling

Marita Lindbom Skotte (A), tilleggsforslag:

- 150.000,- til utredning, utbedring av bassenget på Lesjaskog.
- Kommunen går i dialog med grendeutvalget for å få til et møte vedr dugnadsarbeid.
- Det innkalles til møte med brukergruppene vedr flytting av dag for oppvarming av bassenget for mer effektiv drift.

Votering: Tilleggsforslaget fra Lindbom Skotte vedtatt - Enstemmig

Emil Nørstebø (A), endringsforslag til pkt 6 i kommunedirektørens innstilling:

Kommunedirektøren starter opp arbeidet med å utrede kostnadsreducerende tiltak, inkludert strukturendringer og omfanget av kommunale tjenester. Det skal legges vekt på tiltak for å omstrukturere arbeidskraft i tråd med endringene. Endringene skal innarbeides i økonomiplan og budsjett 2025 med særskilt fokus på oppvekst.

Votering: Endringsforslaget fra Nørstebø vedtatt - Enstemmig

Ellen Syse (SP), forslag til nytt pkt 7: Posten for vedlikehold av kommunal egedomsmasse aukast med kr 1 000 000, og avsetting til disposisjonsfondet reduseres tilsvarende.

Votering: Tilleggsforslaget fra Syse vedtatt - Enstemmig

Merknad: Pkt 3 i kommunedirektørens innstilling justeres i formannskapetets vedtak i denne saken i h h t formannskapetets vedtak i sak PS 23/68:

3. Netto driftsresultat 2024, kr 6 534 000 overføres 5 000 000 kr til investeringsregnskapet, 6 080 000 kr avsettes bundne driftsfond, 5 740 000 kr brukes fra bundne driftsfond og 1 194 000 kr avsettes til disposisjonsfondet.

Vedtak

- 1) Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 godkjennes.

- 2) Av de totale investeringene på 55 157 900 kroner blir inntil 45,2 millioner tatt opp som serielån med avdragstid på 35 år, resterende blir finansiert gjennom fond/refusjon/tilskudd/mva.
- 3) Netto driftsresultat 2024, kr 6 534 000 overføres 5 000 000 kr til investeringsregnskapet, 6 080 000 kr avsettes bundne driftsfond, 5 740 000 kr brukes fra bundne driftsfond og 1 194 000 kr avsettes til disposisjonsfondet.
- 4) Konesjonsavgiften settes av til kraftfond og skal anvendes til næringsutvikling.
- 5) Finansielle måltall
- Netto driftsresultat skal utgjøre 1,75 % av brutto driftsinntekter årlig i økonomiplanperioden
  - Disposisjonsfond skal utgjøre minimum 10 % av brutto driftsinntekter
  - Rente og avdragsbelastningen skal ikke overstige 6 % av brutto driftsinntekter
  - Netto lånegjeld skal utgjøre maksimalt 110 % av brutto inntekter.
- 6) Kommunedirektøren starter opp arbeidet med å utrede kostnadsreducerende tiltak, inkludert strukturendringer og omfanget av kommunale tjenester. Det skal legges vekt på tiltak for å omstrukturere arbeidskraft i tråd med endringene. Endringene skal innarbeides i økonomiplan og budsjett 2025 med særskilt fokus på oppvekst.
- 7) Posten for vedlikehold av kommunal egedomsmasse aukast med 1 000 000 kr, og avsetting til disposisjonsfondet reduseres tilsvarande.
- 8) Kommunedirektøren får i oppdrag å fortsette jobben med å selge kommunal egedom der dette vil vere formålsteneleg.
- 9) 150.000,- til utredning, utbedring av bassenget på Lesjaskog.
- 10) Kommunen går i dialog med grendeutvalget for å få til et møte vedr dugnadsarbeid.
- 11) Det innkalles til møte med brukergruppene vedr flytting av dag for oppvarming av bassenget for mer effektiv drift.

Administrasjonsutvalgets behandling av sak 1/2023 i møte den 30.11.2023:

Behandling

Vedtak

Kommunestyrets behandling av sak 77/2023 i møte den 14.12.2023:

Behandling

Endringsforslag Ellen Syse (SP):

Punkt 7 i innstillinga tas ut, og avsetting til disposisjonsfondet aukes tilsvarande.
Nødvendige midler for å få økonomiplanen for 2025 i balanse, tas frå disposisjonsfondet.

Tilleggsforslag Trude Tokle (SP), korrigert etter gruppemøte:

Brannsikring av bygg: Eldres i 2024, Lesjatun i 2025, skolene i 2026.

Tilleggsforslag til pkt 8 Trude Tokle (SP):

Kommunedirektøren bes starte en dialog for avhending av Kyrkjestugu på Lesjaskog vederlagsfritt.

Tilleggsforslag Ann-Kathrin Storhaug von Rappe (H):

Kommunedirektøren får i oppgave å finne egna areal for næringsstomter i løpet av Q1 2024. Det er viktig at det blir sett om ein kan finne egna areal i heile bygda. Når dette er kartlagt skal arealene inn som en del i samfunnsplanen, samt at arbeidet med å regulere desse areala skal startast så snart grunneigar-avtaler og liknande er på plass. Dette arbeidet er å anse som næringsutviklingsarbeid og vil finansierast via kommunens næringsfond.

Endringsforslag pkt 6, Emil Nørstebø (A):

Revidere punkt 6 og endre «oppvekst» til «lovpålagte tjenester». Synliggjøre hvilket nivå vi sikter mot her.

Kommunedirektøren starter opp arbeidet med å utrede kostnadsreducerende tiltak, inkludert strukturendringer og omfanget av kommunale tjenester. Det skal legges vekt på tiltak for å omstrukturere arbeidskraft i tråd med endringene. Endringene skal innarbeides i økonomiplan og budsjett 2025 med særskilt fokus på lovpålagte tjenester.

Tilleggsforslag, nytt punkt Emil Nørstebø (A):

Det settes av kr 600 000 til rekrutteringstiltak for sykepleiere i 2024. Avsetning til disposisjonsfondet reduseres tilsvarende. Kommunedirektøren legger fram forslag til tiltak for 2024 slik at de kan få effekt for søknadsrunden til våren.

Tilleggsforslag Erik Slettahaug (A):

Kommunedirektøren utarbeider ressursoversikt for den enkelte virksomhet / tjenesteområde som synliggjør nivå for å drive innenfor lovpålagte rammer.

Finansiering av endringer i økonomiplanen for 2025:

Ellen Syse (SP). forslag om å bruke av disposisjonsfondet.

Emil Nørstebø (A): Forslag om reduserte rammer

Votering:

Pkt 1 -5 (med korrigerede tall i pkt 3) vedtatt - Enstemmig

Pkt 6: Endringsforslag fra Nørstebø vedtatt - Enstemmig

Pkt 7: Endringsforslag fra Syse om å ta ut punktet vedtatt - 9 - 8

Pkt 8 med tilleggsforslag fra Tokle vedtatt - Enstemmig

Pkt 9 - 11: Vedtatt - Enstemmig

Tilleggsforslag Tokle (forsering brannsikringstiltak) vedtatt - 16-1

Tilleggsforslag von Rappe (næringsarealer) vedtatt - Enstemmig

Tilleggsforslag Nørstebø (stipendordning) vedtatt - Enstemmig

Tilleggsforslag Slettahaug (ressursoversikt) vedtatt - Enstemmig

Finansiering av endringer i økonomiplanen for 2025: Syse (SP) forslag om å bruke av disposisjonsfondet vedtatt - 9-8

Vedtak

- 1) Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 godkjennes.
- 2) Av de totale investeringene på 59 657 900 kroner blir inntil 49,7 millioner tatt opp som serielån med avdragstid på 35 år, resterende blir finansiert gjennom fond/refusjon/tilskudd/mva.
- 3) Netto driftsresultat 2024, kr 6 784 000 overføres 5 000 000 kr til investeringsregnskapet, 6 080 000 kr avsettes bundne driftsfond, 5 740 000 kr brukes fra bundne driftsfond og 1 444 000 kr avsettes til disposisjonsfondet.
- 4) Konesjonsavgiften settes av til kraftfond og skal anvendes til næringsutvikling.
- 5) Finansielle måltall
  - Netto driftsresultat skal utgjøre 1,75 % av brutto driftsinntekter årlig i økonomiplanperioden
  - Disposisjonsfond skal utgjøre minimum 10 % av brutto driftsinntekter
  - Rente og avdragsbelastningen skal ikke overstige 6 % av brutto driftsinntekter
  - Netto lånegjeld skal utgjøre maksimalt 110 % av brutto inntekter.
- 6) Kommunedirektøren starter opp arbeidet med å utrede kostnadsreducerende tiltak, inkludert strukturendringer og omfanget av kommunale tjenester. Det skal legges vekt på tiltak for å omstrukturere arbeidskraft i tråd med endringene. Endringene skal innarbeides i økonomiplan og budsjett 2025 med særskilt fokus på lovpålagte tjenester.
- 7) Utgår
- 8) Kommunedirektøren får i oppdrag å fortsette jobben med å selge kommunal eiendom der dette vil vere formålsteneleg. Kommunedirektøren bes starte en dialog for avhending av Kyrkjestugu på Lesjaskog vederlagsfritt.
- 9) 150.000,- til utredning, utbedring av bassenget på Lesjaskog.
- 10) Kommunen går i dialog med grendeutvalget for å få til et møte vedr dugnadsarbeid.
- 11) Det innkalles til møte med brukergruppene vedr flytting av dag for oppvarming av bassenget for mer effektiv drift.
- 12) Brannsikring av bygg: Eldres i 2024, Lesjatun i 2025, skolene i 2026.
- 13) Kommunedirektøren får i oppgave å finne egna areal for næringstomter i løpet av Q1 2024. Det er viktig at det blir sett om ein kan finne egna areal i heile bygda. Når dette er kartlagt skal arealene inn som en del i samfunnsplanen, samt at arbeidet med å regulere desse areala skal startast så snart grunneigar-avtaler og liknande er på plass. Dette arbeidet er å anse som næringsutviklingsarbeid og vil finansierast via kommunens næringsfond.
- 14) Det settes av kr 600 000 til rekrutteringstiltak for sykepleiere i 2024. Avsetning til disposisjonsfondet reduseres tilsvarende. Kommunedirektøren legger fram forslag til tiltak for 2024 slik at de kan få effekt for søknadsrunden til våren.

15) Kommunedirektøren utarbeider ressursoversikt for den enkelte virksomhet / tjenesteområde som synliggjør nivå for å drive innenfor lovpålagte rammer.

16) Endringer i økonomiplanen år 2025 finansieres fra disposisjonsfondet.

Arbeidsmiljøutvalgets behandling av sak 3/2023 i møte den 30.11.2023:

Behandling

Vedtak